

ZÁPAS

O DUŠI 155

PŮJČUJ, ROZMNOŽUJ, ROZŠIŘUJ
ZIMA 2022, ROČNÍK 33

*Co říká Písmo
o Boží trojici?*

BOŽÍ TROJICE A PÍSMO

*Sola Scriptura – Jedině Písmo, Sola Fide – Jedině vírou, Sola Gratia – Jedině milostí,
Solus Christus – Jedině Kristus, Soli Deo Gloria – Jedině Bohu sláva*

WWW.REFORMACE.CZ

OBSAH

- 4 Boží Trojice v Písmu
- 11 Nádherné tajemství Trojice
- 12 Recenze: Potěšení v Trojici
- 15 Trojjediný Bůh
- 20 Co je teologie nové smlouvy?
(3. část)
- 28 Milý pastýři
- 31 Krátký úvod do teologie
nové smlouvy
- 35 Vzkaz mladým mužům
- 36 V šesti dnech (2. část)
- 39 Proč je znalost biblických jazyků
nezbytná a užitečná ve službě
i dnes?
- 44 Ohlas čtenáře: Mluví Bůh
skrze sny i dnes?
- 46 Svoboda

Čtvrtletník *Zápas o duši* vydává Spolek Reformace.cz,
Žandov 85, 403 39 Chlumec, IČ 41605012, pod evidenčním
číslem MK ČR E 11180. Číslo 155 vyšlo 1. 12. 2022.

Odpovědný redaktor: Jan Suchý

Redakční rada: Milan Bulák, Roman Klusák, Julie Petrecká,
Iva Suchá

Sazba: Hana Hloučová

Titulní foto: www.shutterstock.com

Tisk: Grafotechna plus, s. r. o., Lýskova 1594/33,
155 00 Praha 13 – Stodůlky

ISSN 1804-2880 (print), ISSN 2336-8330 (online)

Neprodejně.

Korespondenční adresa:

 Spolek Reformace.cz,
Žandov 85, 403 39 Chlumec

 (+420) 472 741 623

 zapasodusi@gmail.com

Děkujeme za vaše dobrovolné přispěvky, které můžete poslat příloženou **složenkou** nebo **bankovním převodem** na číslo účtu:

2600196560/2010 (ČR),
SK1083300000002600196560 (SK).

Platba pomocí QR kódu

Přihlaste se přes smartbanking ke svému účtu a zvolte možnost platby QR kódem. Po načtení kódu se Vám

vygeneruje platební příkaz, zvolte výši příspěvku, platební příkaz pak odešlete na účet Reformace.cz.

Konference Zápasu o duši a Poutníkovy četby: Jedině vírou!

25. 3. 2023,
hotel Krystal, Praha

*Zákon nebo víra?
Praktický život z víry
Z víry vychází skutky
Spasení z víry ukazuje
na Boží velikost*

ÚVODNÍ SLOVO

Když ho rodiče spatřili, zhrozili se a jeho matka mu řekla: „Synu, co jsi nám to udělal? Hle, tvůj otec a já jsme tě s úzkostí hledali.“ A on jim řekl: „Jak to, že jste mne hledali? Nevěděli jste, že musím být ve věcech svého Otce?“ Ale oni neporozuměli tomu slovu... (Lk 2,48–50, ČSP)

Kdo je Ježíš? To je nejdůležitější otázka života. Odpověď na ni rozhoduje o vaší věčnosti. Ne, že byste odpovědi na danou otázku určovali Kristovu realitu, ale vaše odpověď ukazuje na víru nebo nevíru v Krista.

Je snad Kristus tím, kdo přináší pod stromeček dárky, nebo je miminko, kterým se dá lehce manipulovat? Je někým, kdo má splnit vaše přání? Nebo je Pán a Král, Boží Syn?

Když mu bylo dvanáct, nechali ho rodiče po skončení svátku Velikonoc v Jeruzalémě. Když ušli den cesty domů, uvědomili si, že s nimi Ježíš není. Na základě svých chybných předpokladů nechápali, kdo Ježíš je, ani co je jeho úkol na zemi. Hledali ho na místě, kde si mysleli, že by měl být (v karavaně) a hledali ho na místě, kde si mysleli, že by mohl být (v ulicích Jeruzaléma), ale marně. Nakonec jej našli v chrámu, tam kde jde o věci Páně. Byl to začátek, začátek kdy Ježíš všem ukazuje, že není tím, kým ho oni chtějí mít. Ale je tím, kým ho učinil Otec. Vánoce jsou časem očekávání. Ale ten, kterého si připomínáme, přišel ne proto, aby naplnil naše pozemské touhy, přání a sny, ale aby naplnil naši největší potřebu.

Kdo je Ježíš? Kde ho hledáte vy? Jak ho vidíte? Jako tu jedinou cestu? Vaše odpověď na tyto otázky rozhoduje o vaší věčnosti.

Hle, Beránek Boží, který snímá hřích světa. (J 1,29)

Roman Klusák

Drazí přátelé,

*Pokud ještě neodebíráte tištěný ZÁPAS O DUŠI,
pak Vám nabízíme možnost přihlásit se k jeho odběru.*

Časopis je k dispozici ZDARMA.

Stačí vyplnit přihlášku na následujícím odkazu:

www.reformace.cz/odber-tisteneho-zapasu-o-dusi

TÉMA ČÍSLA: BOŽÍ TROJICE A PÍSMO

BOŽÍ TROJICE V PÍSMU

Marcus Denny

Petr, apoštol Ježíše Krista, vyvoleným, kteří přebývají jako cizinci v diaspoře v Pontu, Galacii, Kappadokii, Asii a Bithynii a byli předem vyhlédnuti od Boha Otce a posvěceni Duchem, aby se poslušně odevzdali Ježíši Kristu a byli očištěni pokropením jeho krvi: Milost vám a pokoj v hojnosti. (1P 1,1–2)

Na začátek bych rád uvedl citaci: „Nejdůležitější věda, nejušlechtlejší úvahy a nejmocnější filozofie, jaká kdy může upoutat pozornost Božího dítěte, je samotné jméno, přirozenost, osoba, dílo, činy a existence velikého Boha, kterého nazývá svým Otcem. Nejlepším předmětem studia pro pozvednutí duše je nauka o Kristu, Kristu ukřižovaném, a poznání Boha v přeslavné Trojici. Nic tak nerozšiřuje intelekt, nic tak nepodpoří růst celé lidské duše jako oddané, upřímné a vytrvalé zkoumání velkého tématu božství. A třebaže je to téma pokořující a vzdělávající, je zároveň i nanejvýš uklidňující. Uvažování o Kristu je vskutku balzám na každé zranění. Přemítání o Otci dokáže utišit každý zármutek a přítomnost Ducha svatého je lékem na každou bolest. Chceš utišit svůj zármutek, zahodit své

starosti, tak jdi a ponoř se do nejhlubšího moře samotného Boha. Ztrat' se v jeho nesmírnosti a pak se z něj vynoříš jako po odpočinku na pohovce, občerstvený a povzbuzený.“

To jsou silná slova a možná jste je již četli v první kapitole knihy *Poznání Boha* od J. I. Packera. Ta slova patří Charlesi Spurgeonovi. Kázal je svému sboru, když mu bylo dvacet let. Poslechněte si ještě jednou, co kázal tento mladý moudrý kazatel: „Nejlepším předmětem studia pro pozvednutí duše je nauka o Kristu... a poznání Boha v přeslavné Trojici.“ Souhlasíš se Spurgeonem? Řekl bys to stejně? Souhlasíš s ním, že nejlepším předmětem studia pro pozvednutí duše je poznání Boha v přeslavné Trojici? Kdo mezi námi takto přemýšlí? Kdo mezi námi takto mluví? Kdo by řekl, že poznání Boha v přeslavné Trojici je pokořující, uklidňující, potěšující a uspokojující? Možná v tobě učení o Trojici vyvolává spíše zmatenost než radost. Nebo snad vnímáš Trojici trochu jako slepé střevo v lidském těle – každý ho má, ale jeho úloha v těle je pofidérní. U některých z vás vzbuzuje učení o Trojici možná i nelibost. Michael Reeves píše o různých nepovedených ilustracích, které lidi používají ve snaze vysvětlit Trojici. Někdy se říká, že Trojice je trochu jako vejce, které se skládá ze skořápky, žloutku a bílku, a přesto je to celé jedno vejce. Nebo další ilustrace:

Trojice je spíše jako trojlístek. Je to jedna rostlinka, ale trčí z ní tři části, právě jako Otec, Syn a Duch svatý. Nebo že Trojice je jako voda existující ve třech skupenstvích – v kapalném, pevném a plynném. Reeves dále píše: „Ať přirovnáváme Trojici ke křoví, pruhované slatině nebo trojhlavému obru, zní to podivně jako nějaký zbytečný a nevzhledný výrůstek na našem chápání Boha, takový, který můžeme klidně odříznout, aniž by to mělo jiné následky, než že si s úlevou oddechne.“

Možná pro tebe Trojice znamená učení, o kterém mluvíš pouze tehdy, když je bráníš při debatách s jehovisty. Nebo je to možná učení, kterého se bojíš. Mnohokrát jsi slyšel, že patří mezi základní doktríny, a tak máš obavy, aby se neukázalo, že mu ještě pořádně nerozumíš. Athanasiovo vyznání víry z 5. a 6. století straší zase mě. Píše: „Kdokoliv chce být spasen, tomu je především třeba, aby se držel ortodoxní víry, neboť, kdo ji celou a neporušenou nezachová, nepochybně navěky zahyne. Ortodoxní víra pak je, abychom uctívali jednoho Boha v Trojici a Trojici v jednotě.“

Vypadá to, že pokud nerozumíš dobře Trojici, budeš upálen na hranici. Jestliže je Trojice tak důležitá, proč je zároveň tak složitá? Proč není středem našeho myšlení, našich rozhovorů a našeho uctívání? Dnes ráno se pokusíme lépe pochopit a poznat našeho trojjediného Boha. Nechci, abyste tuto doktrínu uměli jen dobře vysvětlit a bránit. Chci, abyste chápali, jak a proč je důležitá pro náš

křesťanský život. Chci, aby vás Trojice opravdu posvětila, povzbudila a utěšila.

Dnes ráno budeme studovat texty o Trojici, abychom lépe poznali, jak nám toto učení představuje Bible. Dokážeme, že Spurgeon měl pravdu, když řekl, že nejlepším předmětem studia pro pozvednutí duše je poznání Boha v přeslavné Trojici.

Pane Bože, i dnes jsme tě při zpěvu chválili jako Boha Otce, Boha Syna a Boha Ducha svatého. Jako církev jsme někdy zmatení, což je slyšet v našich modlitbách – někdy poděkujeme Otci, že sestoupil na zem mezi nás, že zemřel na kříži. Prosíme tě, abys nám dal dnes jasno ohledně toho, kdo jsi. Není to, Pane, má lá vč, naše spasení je o poznávání tebe. Prosíme tě za světlo, moudrost a schopnost, abychom dobře pochopili, co říká a učí tvoje Slovo. Modlíme se ve jménu tvého Syna, amen.

Dnes budeme studovat biblické pravdy o Trojici. Naše studium zahájíme klasickým způsobem. Budeme k němu přistupovat velmi systematicky, což je potřeba, neboť jde o základ, na kterém budeme budovat zbytek – celé naše porozumění Trojici. Chceme Trojici vysvětlovat postupným odhalováním, jak se toto učení objevuje v Bibli.

První základní pravda o Trojici je, že Bůh je jeden. Jeden Bůh. Trojice neznámá, že existují tři bohové. Bůh je jeden početně a jeden ve své podstatě. Celý Starý zákon potvrzuje, že je jen jeden Bůh. Mojžíš v Deuteronomiu 4,35 prohlásil:

Tobě bylo odhaleno poznání, že Hospodin je Bůh; kromě něho není žádný jiný.

V době, kdy Mojžíš hlásal tuto pravdu, byl svět plný různých náboženství, která učila, že je mnoho bohů. Každý národ měl své bohy a byli to bohové hor, plání, vod atd., ale Mojžíš vyhlašuje:

Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný. (Dt 6,4)

Říká: „Slyš, není více bohů. Není to tak, že by Hospodin byl jen Bohem Izraele, Dágon bohem Pelištejců a Marduk bohem Babyloňanů – a Češi, ti dokonce žádného boha nemají...“ Ne, Hospodin, on je Jahve, on jediný. David napsal:

Kdo je Bůh krom Hospodina [náš Bůh má jméno!], kdo je skála, ne-li Bůh náš! (Ž 18,32)

A to je důvod, proč musíme chápat, jakou velikou milost máme, že známe jediného Boha:

Vy jste mými svědky, je Hospodinův výrok, jste mým otrokem, kterého jsem vyvolil, abyste mne poznali a uvěřili mi a porozuměli, že to jsem já. Předem mnou nebyl vytvořen žádný Bůh ani po mně žádný nebude. (Iz 43,10 ČSP)

Bratři a sestry, největší problém světa je, že nezná Boha, lidé ve světě s ním nemají vztah. On říká: „... jste mým otrokem, kterého jsem vyvolil.“ To je důvod, proč máme poznávat Boha.

Já jsem Hospodin a jiného už není, mimo mne žádného Boha není. Přepásal jsem tě, ač jsi mě neznal, aby poznali od slunce východu až na západ, že kromě mne nic není. Já jsem Hospodin a jiného už není. (Izajáš 45,5–6)

Je jenom jeden Bůh. Nový zákon potvrzuje tutéž pravdu. Ježíš ji prohlašuje v Markovi 12,29:

První je toto: „Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pán.“

To znamená, že Ježíš byl monoteista. Věřil, že je jeden Bůh, a tohoto jediného Boha poznal. Apoštol Pavel také potvrzuje monoteismus v 1. Korintským 8,4:

Pokud tedy jde o to, zda se smí jíst maso obětované modlám, víme, že modly ani bohové tohoto světa nic nejsou a že jest jen jeden Bůh.

Znovu to opakuje v Efezským 4,6:

... [je] jeden Bůh a Otec všech, který je nade všemi, skrze všechny působí a je ve všech.

A ještě můžeme přidat jeden verš z 1. Timoteovi 1,17:

Králi věků, nepomíjejícímu, neviditelnému, jedinému Bohu buď čest a sláva na věky věků. Amen.

Jsme tedy monoteisté. To neznamená jen, že uctíváme jednoho boha, ale uctíváme toho jediného Boha. Nejsme nevěřící Židé, kteří ukřižovali Krista, protože se prohlašoval Bohem, a tím se rouhal. A nejsme muslimové, kteří věří, že bůh existuje v samotě od věků na věky a nikoho nemiluje. Jsme křesťané – věříme, že Bůh existuje od věků a věčně miluje svého Syna. I nás si zamiloval už dávno.

A to nás vede k další pravdě. Ano, Bůh je jeden, ale je trojjediný. I když je jeden, existuje ve třech osobách a každá z nich je plně Bůh. Následující citace je trochu složitá, ale podstatná: „Doktrína o Trojici netvrdí, že jde o tři osoby sjednocené do jedné osoby nebo že jsou to tři bytosti v jedné bytosti, nebo snad tři bozi v jednom bohu. Ani neříká, že se Bůh projevuje třemi různými způsoby, ale spíše, že Trojice jsou tři věčná rozlišení v Boží podstatě.“ To je důležité pro

naše chápání. Chrání nás to před představou, že každá osoba v Trojici má jednu třetinu Boží podstaty nebo že je Boží podstata trojnásobná.

Poslechněte si ještě další část Athanasiova vyznání víry: „... abychom uctívali jednoho Boha v Trojici a Trojici v jednotě, abychom nezaměňovali osoby ani neoddělovali podstatu. Jiná jest totiž osoba Otce, jiná Syna, jiná Ducha svatého, ale Otce i Syna i Ducha svatého jedno jest božství, rovná sláva, společná velebnost.“ Otec není Syn, Syn není Otec ani Duch svatý, Duch svatý není Otec. A každá osoba je Bůh. Dnes položíme základ z Písma, kde se jasně učí, že Bůh je trojjediný.

Existují tři kategorie textů, které se týkají Trojice.

Do první kategorie patří texty, které existenci Trojice naznačují. Uvedu jen několik z nich:

I řekl Bůh: „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby.“ (Gn 1,26)

Slovo „učiňme“ je v množném čísle. Neukazuje na tři osoby, ale naznačuje větší množství. Podobně mluví další místa v Genesis 3,22:

I řekl Hospodin Bůh: „Teď je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé.“ (Gn 3,22)

Nuže, sestoupíme a zmateme jim tam řeč, aby si navzájem nerozuměli. (Gn 11,7)

Podívejme se také do Izajáše 6,8:

Vtom jsem uslyšel hlas Panovníka: „Koho pošlu a kdo nám půjde?“ I řekl jsem: „Hle, zde jsem, pošli mne!“

Někteří říkají, že se zde používá majestátní plurál – panovník o sobě

hovoří v množném čísle „my“, to však není v souladu s učením dalších textů v Písmu.

Do další kategorie spadají texty, které ukazují na tři osoby:

Když byl Ježíš pokřtěn, hned vystoupil z vody, a hle, otevřela se nebesa a spatřil Ducha Božího, jak sestupuje jako holubice a přichází na něho. A z nebe promluvil hlas: „Toto je můj milovaný Syn, jehož jsem si vyvolil.“ (Mt 3,16–17)

Zde vidíme, slyšíme tři osoby Trojice. Existuje učení nazývané modalismus, že Bůh není Trojice, ale zjevuje se různými způsoby (způsob = modus), někdy jako Otec, někdy jako Syn a jindy jako Duch svatý. Zde však vidíme tři osoby najednou. Slyšíme Otcův hlas, vidíme Syna a Ducha, jak sestupuje z nebe v podobě holubice. Bůh je trojjediný, což je jeden z důvodů, proč křtíme ve jméno trojjediného Boha:

Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého. (Mt 28,19)

Ježíš neřekl ve jména, ale ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého. V 1. Petrově 1,1–2 též vidíme spolupráci Trojice. Jde o velmi povzbuzující text:

Petr, apoštol Ježíše Krista, vyvoleným, kteří přebývají jako cizinci v diaspoře v Pontu, Galacii, Kappadokii, Asii a Bithynii a byli předem vyhlédnuti od Boha Otce a posvěceni Duchem, aby se poslušně odevzdali Ježíši Kristu a byli očištěni pokropením jeho krví: Milost vám a pokoj v hojnosti.

Musíme si uvědomit, že Petr zapsal tyto věty velmi pečlivě: „... byli předem

vyhlédnutí od Boha Otce a posvěcení Duchem, aby se poslušně odevzdali Ježíši Kristu...“ Věděl, že pronásledovaní svatí potřebují poznání, že byli spaseni trojjediným Bohem. Znalost Trojice nás povzbuzuje, dává nám milost a pokoj.

Do poslední kategorie zařadíme texty, které obhajují božství každé ze tří osob Trojice. Ukazují na rozdíly ve vztažích v Trojici. Krátce budeme probírat pravdu, že Otec je Bůh. Už jsme četli, že „byli předem vyhlédnutí od Boha Otce a posvěcení Duchem“.

Podívejme se na texty, ze kterých se dozvídáme, že Hospodin je Otec. Bůh je Otec:

... my přece víme, že je jediný Bůh Otec, od něhož je všechno, a my jsme tu pro něho... (1 K 8,6)

Přednesu Hospodinovo rozhodnutí. On mi řekl: „Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil.“ (Ž 2,7)

Ale zároveň Písmo učí, že i Syn Boží je Bůh. Zde strávíme nejvíc času, protože když vidíme, že Ježíš Kristus je Bůh, pomáhá nám to nejlépe chápat Trojici. Učení o Trojici je nejlépe vidět na božství Pána Ježíše Krista. Musíme dobře vědět, že Ježíšovo božství není podporováno několika nepřesvědčivými verši. Božství Ježíše Krista nacházíme v Písmu naprosto všude, dokonce i ve Starém zákoně. Boží slovo dávno prorokovalo, že přijde Boží Mesiáš, a nejen že přijde, ale také kdo jím bude.

Proto vám dá znamení sám Panovník: Hle, dívka počne a porodí syna a dá mu jméno Immanuel (to je S námi Bůh). (Iz 7,14)

To je velká narážka, že Mesiáš bude víc než pomazaný člověk, protože jméno Immanuel znamená *Bůh s námi*. Jak může Izajáš prorokovat, že Bůh bude s námi? Možná někdo řekne: „Co Jozue? To zase znamená, že *Bůh zachrání*, a přitom Jozue nebyl Bůh.“ Dobře, ale podívejme se do Izajáše 9,5:

Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: „Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje.“

Jak mohl Izajáš nazývat Mesiáše Bohem a nerouhat se? Odpověď zní: protože Mesiáš bude Bůh.

Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy Davidovi vzbudím výhonek spravedlivý. Kralovat bude jako král a bude prozíravý a bude v zemi uplatňovat právo a spravedlnost. V jeho dnech dojde Judsko spásy a Izrael bude přebývat v bezpečí. A nazvou ho tímto jménem: „Hospodin – naše spravedlnost.“ (Jr 23,5–6)

Boží slovo už dávno ve Starém zákoně prorokovalo, že ten, kdo přijde, aby zachránil Boží lid, bude daleko víc než jen silný člověk nebo další soudce. Tvrdilo, že Mesiáš bude Bůh, což potvrzuje i Nový zákon. Božství Ježíše není podporováno jen nepřesvědčivými verši. Okamžitě od začátku, skoro první učení Nového zákona potvrzuje, že Kristus je Bůh v lidském těle:

Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů. (Mt 1,21)

Oni jsou jeho lidem, patří mu a on je vysvobodí z jejich hříchů. Izajáš 43,11 píše: „Já, já jsem Hospodin, kromě mne žádný spasitel není.“ Ale anděl říká

Josefovi, že musí pojmenovat svého syna Ježíš, protože to znamená *Hospodin zachraňuje*. Proč ho tak musí pojmenovat? Protože mu anděl řekl: „... neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů.“ A možná si říkáte: „Já to pořád nechápu.“ Matouš nám to ještě více osvětlí ve verších 1,22–23:

To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: „Hle, panna počne a porodí syna a dájí mu jméno Immanuel,“ to jest přeloženo „Bůh s námi“.

Kdo je Ježíš? Bůh s námi. Tím naplnil Izajášova prorocství, že přijde Bůh. Podívejte se na Marka 1,1–3:

Počátek evangelia Ježíše Krista, Syna Božího. Je psáno u proroka Izajáše: „Hle, já posílám posla před tvou tvář, aby ti připravil cestu. Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, vyrovnejte mu stezky!“

Třetí verš je citací Izajáše 40,3:

Hlas volajícího: „Připravte na poušti cestu Hospodinu! Vyrovnejte na pustině silnici pro našeho Boha!“

Přátelé, pro koho měl Jan Křtitel připravit cestu? Pro Hospodina. A přišel Ježíš. Jan říká: „Já připravím cestu pro Hospodina, pro Jahve.“ A Marek píše, že Hospodin přišel v Ježíši Kristu. Ježíš je Hospodin, Ježíš je Jahve. Podívejme se na Janovo evangelium. Na úplném počátku Jan vysvětluje, o kom vlastně bude psát:

Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. (J 1,1)

Proč to Jan říká hned v prvním verši? Protože zbytek listu pojednává o tom, kým je Ježíš Kristus. Není pouhý člověk

a důkazy božství Ježíše Krista nacházíme všude. Je neuvěřitelné, že se náboženské sekty snaží vynechat verše, které jsou určené právě k tomu, aby dokázaly, že Ježíš je Bůh. Nelze to však už říct jasněji: „Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo“ ... část boha? Nějaký bůh? Ne, „... to slovo bylo Bůh.“

„Dokud máte světlo, věřte ve světlo, abyste se stali syny světla.“ Tak promluvil Ježíš; potom odešel a skryl se před nimi. Ač před nimi učil taková znamení, nevěřili v něho. A tak se naplnilo slovo, které řekl prorok Izajáš: „Hospodine, kdo uvěřil našemu kázání? A komu byla zjevena moc Hospodinova?“ Proto nemohli věřit, neboť Izajáš také řekl: „Oslepil jim oči a zatvrdil jim srdce, takže neuvidí očima a srdcem nepochopí, neobráti se a já je neuzdravím.“ Tak řekl Izajáš, neboť viděl jeho slávu a mluvil o něm. (J 12,36–41)

Viděli jeho zázraky, viděli všechno, co udělal, ale nevěřili v něho. V co neuvěřili? Někteří dobře víte, že uvedené citace jsou převzaty z Izajáše 6, z úžasné kapitoly o Boží svatosti, kde Izajáš spatřil Hospodinovu slávu a téměř zemřel. V Janovi 12 píše Jan o té stejné slavné osobě, již spatřil Izajáš, která přišla na zem a činila zde zázraky a nikdo v ní neuvěřil. Neuvěřili čemu? Že Ježíš Kristus je Bůh. A dokonce, bratří a sestry, co mu chtěli udělat? Ukamenovat ho. Proč? Protože, jak říkali: „Ty, člověk, ze sebe děláš Boha.“ Přesně tak! Moc dobře pochopili, co Ježíš říká. Rozuměli tomu, že se Ježíš prohlásil za Boha. A nakonec to pochopil i Tomáš. Nejprve mu bylo za těžko uvěřit, že Pán vstal z mrtvých.

Potom řekl Tomášovi: „Polož svůj prst sem, pohled na mé ruce a vlož svou ruku do rány v mém boku. Nepochybuji a věř!“ (J 20,27)

Nebud' nevěřící jako ti, kdo mě ukřičovali, bud' věřící. Tomáš uviděl jeho ruce a řekl: „Můj Pán a můj Bůh.“ Tomáš je pravý žid, je monoteista. Věděl, kolik existuje bohů. Ale když uviděl svého Pána, řekl to, co řekneme všichni, až uvidíme tvář svého Spasitele: „Můj Pán a můj Bůh.“

Bratři a sestry, Ježíšovo božství se nachází všude. Izajáš viděl a věděl, že Ježíš je Bůh, stejně tak to věděl Jan Křtitel i Jan, učedník Kristův, a věděli to také démoni:

„Co je ti do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zahubit? Víím, kdo jsi. Jsi Svatý Boží.“ (Mk 1,24)

Ježíš nebyl pouhý anděl. Apoštol Pavel to také věděl, jak čteme v listu Koloským:

On je obraz Boha neviditelného, prvorozený všeho stvoření. (1,15)

Bratři a sestry, proč je zakázáno, aby si člověk vytvářel obrazy Boha? Proč je to špatně, když si chce Boha nějak ztvárnit, například pomocí sochy? Protože jeho věrným obrazem je Ježíš Kristus, ne kamenná socha, ale živý člověk, který přišel na zem a zachránil nás. Pavel to říká znovu v Koloským 2,9:

V něm je přece vtělena všechna plnost božství.

Nemluví zde o několika Božích vlastnostech, ale o celé plnosti božství. Přebývá-li všechna plnost božství v Kristu, musíme očekávat, že Ježíš Kristus má stejné vlastnosti jako Bůh, což také celé

Písmo dosvědčuje. Už jsme si četli v Izajáši 9,5, že je Otcem věčnosti.

Ježíš je věčný.

A ty, Betléme efratský, ačkoli jsi nejmenší mezi judskými rody, z tebe mi vzejde ten, jenž bude vládcem v Izraeli, jehož původ je odpradávná, ode dnů věčných. (Mi 5,1)

Ježíš je všemohoucí.

Ježíš přistoupil a řekl jim: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi.“ (Mt 28,18)

Možná, že někdo namítne: „Ježíš zde říká, že mu ta moc byla dána, a říká to jako člověk.“ On přišel v pokoře a jako odměnu za podstoupení kříže mu Bůh dal velkou slávu, tedy Ježíši, člověku. Je však také tím, kdo už dávno stvořil všechno a všechno udržuje svou mocí.

Ježíš je všudypřítomný.

Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich. (Mt 18,20)

Ježíš přistoupil a řekl jim: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi... A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku.“ (Mt 28,18.20)

Ježíš je také neměnný.

Ježíš Kristus je tentýž včera i dnes i na věky. (Žd 13,8)

Vidíme, že Ježíš stvořil, uzdravil, odpouštěl hříchy a farizeové řekli: „Rouhá se. Kdo je mocen odpustit hříchy, než sám Bůh?“ Jak zněla odpověď? Ježíš Kristus je Bůh. Taková musí být naše reakce, když pochopíme, že jediný Bůh přišel na zem a vzal na sebe lidské tělo, a to z jediného důvodu – aby na sebe vzal naše hříchy a čelil hněvu Otce. Zaplatil za naše hříchy a řekl: „Dokonáno

jest. “Potom odevzdal svou duši. Zemřel. Ale ten, kdo zemřel, vstal z mrtvých. A když, bratři a sestry, vidíme jeho rány, jeho tvář, ruce, bok, řekneme to samé, co Tomáš: „Můj Pán a můj Bůh.“ Proto se klaníme před Ježíšem, proto uctíváme svého trojjediného Boha. Bůh Otec poslal Syna a Duch svatý ho zmocnil, aby nás zachránil.“

... vyvoleným příchozím rozptýleným v [dosadte své bydliště] podle předzvědění Boha Otce v posvěcení Ducha k poslušnosti a pokropení krví Ježíše Krista. Kéž se vám rozhojní milost a pokoj. (1Pt 1,1–2 ČSP)

Kéž vám nově nabyté poznání o našem trojjediném Bohu rozhojní milost a pokoj. To přesně má dělat poznání v našich životech. Reformátor Jan Kalvín napsal, že „pokud se pokoušíme přemýšlet o Bohu, aniž bychom přemýšleli o Otci, Synu a Duchu, pak se v našich myslích vznáší jen holé a prázdné jméno na úkor pravého Boha.“ Trojjedinost Boha není jen něco, co používáme, když křtíme obrácené ve jméno Otce, Syna i Ducha svatého. Bratři a sestry, trojjedinost Boha je tím, kým Bůh je. A jestliže nevíme, že Bůh je trojjediný, pak Boha neznáme. Bůh nás zachraňuje proto, abychom ho poznali.

A toto je život věčný: Aby poznávali tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista. (J 17,3 ČSP)

Poznání trojjediného Boha je naše jediná chlouba.

Toto praví Hospodin: „Ať se moudrý nechlubí svou moudrostí, ať se bohatýr nechlubí svou bohatýrskou silou, ať se boháč nechlubí svým

bohatstvím. Chce-li se něčím chlubit, ať se chlubí, že je prozíravý a zná mne; neboť já Hospodin prokazuji milosrdenství a vykonávám na zemi soud a spravedlnost; to jsem si oblíbil, je výrok Hospodinův. (Jr 9,22–23)

NÁDHERNÉ TAJEMSTVÍ TROJICE

Basil z Cesareje

At již si myslíte cokoli o tom, jakou bytostí je Otec, budete si totéž myslet i o Synovi a o Duchu svatém... Otec, Syn a Duch svatý sdílejí stejnou měrou, že jsou „tajemní“ a „nestvoření“. Ani jeden z nich není tajemnější nebo větší měrou nestvořený než jiný. Ovšem abychom se mohli vyjádřit o jejich rozdílnosti, musíme říct, že každá z těchto osob má něco, co s ostatními dvěma nesdílí. Je zřejmé, že toto „rozdílné“ se netýká božské podstaty jako takové, jejíž vlastnosti jsou „nestvořenost“, „tajemnost“ atd. Musíme tedy definovat něco, co je naprosto odděleno od společných rysů těchto tří osob.

Duch svatý, jako zdroj dobrých věcí veškerého stvoření, je spojen se Synem, takže Ducha známe vždy, když známe Syna. Bytost Ducha je rovněž spojena s Otcem, z něhož Duch vychází jako ze zdroje. Znakem identity Ducha jako

osoby je toto: *Duch je znám podle Syna a se Synem a způsob existence přijímá od Otce.*

Syn, který říká, že Duch vychází z Otce skrze něho a s ním, se jeví jako jedinečná osoba v tomto ohledu: On sám září jako Syn světlem z Otce, které nemá počátek. Pokud jde o tento znak Syna, nesdílí jej žádným způsobem ani s Otcem, ani s Duchem svatým. Jen Syn sám je na základě tohoto znaku znám jako *jednorozený Syn zplozený Otcem.*

Bůh Otec, který je nade vše, se jako osoba vyznačuje následujícím: On sám je *Otcem.* To znamená, že *neodvozuje svou osobu od ničeho, co je mimo něj.* To je znak, který je vlastní jen jemu.

Když vidí naše mysl Otce takového, jaký je sám v sobě, vidíme současně i Syna, a když přijmeme Syna, neoddělujeme jej od Ducha. Když vyjadřujeme svou víru v Boha, týká se to všech tří osob, přičemž mezi nimi rozlišujeme, čímž ukazujeme na řád, který mezi nimi existuje, ovšem pojímáme je v jednotě, pokud jde o jejich podstatu. Když mluvíme o Duchu, zahrnujeme do svého vyznání i toho, jehož Duch to je. Jak říká Pavel, Duch je Kristův a Boží (*Římanům 8,9; 1. Korintským 2,12*). Když zatáhneme za jeden konec řetězu, přitahujeme k sobě zároveň i jeho druhý konec. A stejným způsobem, když k sobě přitahujeme Ducha, společně s ním tedy zároveň i Syna a Otce. Když skutečně přijmeme Syna, ten k nám přichází na jedné straně s Otcem a na druhé straně s Duchem. Neboť Syn, který od věčnosti existuje

v Otci, nemůže být od něj nikdy oddělen a stejně ani Syna, který přináší všechny věci prostřednictvím Ducha, nemůžeme nikdy oddělit od Ducha. Taktéž když přijmeme Otce, přijímáme současně Syna i Ducha.

V našich myslích nemá žádné místo představa o oddělení či odloučení, jako by mohl být Syn počat bez Otce nebo Duch oddělen od Syna. Způsobem, jakým to nejsme schopni popsat nebo si to představit, jsou tyto tři osoby jedno, a přece se liší. Ovšem jejich odlišnost nikdy nenarušuje jednotu jejich podstaty, přičemž tato jednota neodstraňuje znaky jejich odlišnosti.

*Ukázka z knihy Nicka Needhama:
2000 let Kristovy moci, 1. díl – Doba
církevních otců (Poutníková četba, 2022)*

RECENZE: POTĚŠENÍ V TROJICI

Radim Světlík

„Začnete-li u biblického Ježíše, dostanete se k trojjedinému Bohu. Trojice není výsledkem abstraktní spekulace. Hlásáte-li Ježíše, Duchem pomazaného Syna Otce, oznamujete trojjediného Boha“ (str. 40). Takto zní slova Michaela Reeve-se v jeho knize s názvem *Potěšení v Trojici*: „Hlásáte-li Ježíše, Duchem pomazaného

Syna Otce, oznamujete trojjediného Boha. “Vcelku odvážné tvrzení, že ano? Jak ho obhájíme? A jaký užitek nám přinese?”

Pojem *trojice* není současným křesťanům neznámý. Málokdo ovšem ví, že se tento termín objevil poprvé až ve spisech raného křesťanského teologa Tertuliána žijícího na přelomu druhého a třetího století (160–220 po Kr.). Svá díla psal především v latině a vynikal vytríbenými jazykovými dovednostmi. Vytvořil několik set latinských novotvarů. Jedním z nich je i výraz *trinitas* neboli *trojice*. Kvůli tomu odmítají mnozí lidé učení o Boží trojici, ačkoli obavy, že by se do té doby o Boží trojjedinosti v církvi nemluvilo, jsou zbytečné. I přesto někteří nadále tvrdí: „Dokud není termín *trojice* explicitně uveden v Písmu, nejedná se o biblické učení.“ Výraz *trojice* podle nich není biblický, neboť není doslovně použit v Bibli. Zamysleme se na okamžik nad samotným výrazem *Bible*. Najdeme někde *bibli* v Bibli? Zní to sice krapet humorně, ale nikoli. Nepopíráme však, že se jedná o běžně používaný termín označující konkrétní, teologicky a doktrinálně významný pramen křesťanské věrouky – Písmo. Nevidíme v něm žádný problém. Řekl jsem „*teologicky* významný pramen“. Nalezneme někde v Bibli pojem *teologie*? Odpověď rovněž zní, že nikoli. Přesto se většina z nás snaží vést *biblický* křesťanský život. Usilujeme o *teologicky* zdravé učení. Všichni používáme celou řadu běžně zavedených křesťanských termínů, aniž by byly doslovně citovány v Písmu. Jsou

součástí našeho věroučného slovníku a náboženského vyznání. Kolikrát se nad nimi ani nepozastavíme. Pojmenovávají stěžejní biblické skutečnosti a teologické pravdy. Obory systematické teologie, církevní historie, či dokonce obyčejné sborové katecheze (základy víry) jich obsahují nepřeborné množství. Tertulián nevymyslel zcela novou, nebiblickou a teologicky pochybnou doktrínu o Boží trojjedinosti. Podařilo se mu vytvořit termín vystihující podstatu Božeho jedinečného způsobu bytí. A mnozí to ocenili.

Studujeme-li Písmo, všimneme si, že na Boží podstatě je něco zvláštního. Boží způsob bytí je naprosto unikátní. Zjednodušeně řečeno, Bůh je jednou bytostí existující ve třech osobách. Pro obyčejné smrtelníky je tato skutečnost těžko pochopitelná. Popravdě na nás působí jako neřešitelný hlavolam. Nejsme schopni porozumět každému aspektu Boží trojjedinosti, nicméně Písmo o této záležitosti nemlčí, a proto bychom nad ní neměli jen tak mávnout rukou. Ano, vše je potřeba zkoumat, včetně prohlášení kazatelů a teologů. Rozlišování přece patří mezi přední křesťanské ctnosti a chrání nás před falešným učením (Sk 17,11; Zj 2,1–2), ovšem spláchnout výraz *trojice* i s jejím obsahem do odpadu pouze kvůli tomu, že není přímo uveden v Bibli, je přinejmenším unáhlené.

Připomeňme si náš úvodní citát: „Začnete-li u biblického Ježíše, dostanete se k trojjedinému Bohu.“ Poměrně odvážné prohlášení, že ano? Michael

Reeves se nám ho ve své knize pokusí objasnit. Připravte se na myšlenkově hlubokou četbu. Rozměry titulu vás na první pohled oklamou. Ačkoli se jedná o poměrně útlou knížečku, svým obsahem připomíná hutný a velice výživný pokrm. Najdete v ní celou řadu výstižných citátů od známých autorů a nemálo informativních okének, která vás seznámí blíže s učením o Boží trojjednosti z historického hlediska. To zavání nebezpečím teologického pojednání akademické povahy, avšak nemusíte se ničeho obávat. Nejedná se o filozoficky sofistikovanou četbu. Nenajdete zde složité teologické koncepty definující podstatu Boží existence. Autor knihy se na rozklíčování ontologické podstaty Boží trojjednosti příliš nesoustředí. Rovněž se nesnaží vyřešit všechny paradoxy, které vznikají v souvislosti s tímto učením. Kolik svazků by muselo takové dílo obsahovat? A přineslo by nám nějaký praktický užitek? Povzbudilo by nás k víře, lásce a posvěcení?

Zdá se, že Michael Reeves uvažuje podobně, a proto usiluje především o vystižení samotného jádra Boží podstaty, a tím je *láska*. Svatá, čistá, věčná, dokonalá, nezávislá a přetékaající Boží láska. Láska mezi Otcem, Synem a Duchem svatým, kterou společně vylévají na lidské pokolení. Bůh je pochopitelně nesmírně vznešený, mocný a bázeň budící. O to větší úžas v nás jeho láska k hříšnému lidstvu vzbuzuje. Michael Reeves odhaluje, v čem je Boží trojjednost z hlediska jeho lásky nezbytná. Uvedu

několik příkladů: (1) Poukazuje na Otcovu překypující štědrost a milosrdenství, (2) Synovu dobrovolnou poslušnost a sebeobětování (3) a na velkolepé dílo znovuzrození hříšníků skrze Ducha svatého. Vše pramení z Boží lásky uvnitř svaté trojice. Z lásky, kterou nám Bůh projevuje prostřednictvím jednotlivých osob své bytosti. Dává ji najevo různými způsoby, avšak v naprosté jednotě a souladu. Z lásky, která od věčnosti panuje mezi Otcem, Synem a Duchem svatým. Z lásky, která nemá ani počátek, ani konec. Z lásky, pro kterou se Otec rozhodl vše stvořit skrze moc Ducha svatého a pro slávu svého Syna. Z lásky, pro kterou Otec tvořil, přestože mu nic nechybělo. Z lásky, kterou se Otec svrchovaně rozhodl sdílet se svým stvořením, přestože věděl, že se od něho odvrátí. Z lásky, kterou jsme si nezasloužili a kterou ve svém hříchu pohrdáme. Z lásky, kterou ponižujeme na úroveň sebestředné samolibosti. Z lásky, která je s námi trpělivá a usiluje o naše dobro. Z lásky, která nenávidí, když jsme otroky hříchu a propadáme smrti. Z lásky, pro kterou se Syn stal člověkem. Z lásky, pro kterou Syn podstoupil tíhu věčné smrti na golgotském kříži. Z lásky, která porazila moc hříchu i smrti v Synově slavném vzkříšení. Z lásky, která nám dává neochvějnou naději věčného života a svobody Božích dětí. Z lásky, kterou Otec miluje svého Syna a kterou do našich srdcí vlévá Duch svatý. Z lásky, ke které nemají přístup ani nebeští andělé. Jaký to div!

Shrnutí

Ačkoli lze titul s názvem *Potěšení v Trojici* od Michaela Reevese považovat za útlou knihu, svým obsahem je poměrně hutná. Nejedná se akademicky zaměřené pojednání na téma Boží trojedinosti, přesto vám však nabídne celou škálu zajímavých informací i z historicko-doktrinálního hlediska. Nelze přehlédnout autorovy bohaté znalosti, stejně jako jeho náklonnost k reformovaným a puritánským spisovatelům. Kniha si zaslouží soustředěnou a opakovanou četbu. Je nesmírně užitečná. Svým způsobem zasahuje do všech oblastí křesťanského života, neboť pohlíží na danou problematiku očima evangelia. Poukazuje na Boží trojedinost z hlediska spásného díla. Neprobírá každý detail Boží trojedinosti z ontologického či filozofického hlediska. Nabízí potěšení z Otcovy věčně trvajících lásky, kterou na nás hojně, ze své nesmírné štědrosti a v moci Ducha svatého, vylévá skrze svého Syna, Pána Ježíše Krista.

„Shromážďujte si doma dobré knihy. Pokud se vám nedostává užitečného kázání, po němž toužíte, dobré knihy vám budou sloužit jako cisterny uchovávající živou vodu, kterou se budete moci osvěžit.“

Thomas Watson,
Farewell Sermons, str. 244

TROJEDINÝ BŮH

Michael Reeves

Milující Otec

Tím nejpodstatnějším u Boha není nějaká abstraktní kvalita, ale skutečnost, že on je Otec. Písmo opakovaně vkládá rovnítko mezi výrazy Bůh a Otec: v knize Exodus nazývá Hospodin Izrael „můj prvorozený syn“ (Ex 4,22; viz také Iz 1,2; Jr 31,9; Oz 11,1), nese svůj lid „jako nosí muž svého syna“ (Dt 1,31), vychovává je „jako vychovává muž svého syna“ (Dt 8,5), volá na ně:

Jako se nad syny slitovává otec, slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí. (Ž 103,13)

Jak rád bych tě zařadil mezi syny a dal ti výbornou zemi, nádherné dědictví zástupů národů! Říkal jsem si, že mě budeš nazývat: Můj otcě, a nebudeš se ode mě odvracet. (Jr 3,19 ČSP, viz také Jr 3,4; Dt 32,6; Mal 1,6)

IZAJÁŠ se proto modlí: „Jsi přece náš Otec! Hospodine, tys náš Otec“ (Iz 63,16; viz také Iz 64,7). A oblíbené starozákonné jméno bylo Abijáš („Hospodin je můj otec“). Potom Ježíš opakovaně zmiňuje Boha jako „Otce“ a směřuje modlitbu k „našemu Otcí“. Říká svým učedníkům, že vystupuje „... k Otcí svému i Otcí vašemu a k Bohu svému i Bohu vašemu“ (J 20,17). Pavel a Petr se odvolávají na „Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista“ (Ř 15,6; 1Pt 1,3). Pavel píše o Bohu Otcí (1 K 8,6), „o Bohu Otcí

našem a Pánu Ježíši Kristu“ (1K 1,3). List Židům radí:

Bůh s vámi jedná jako se svými syny. Byl by to vůbec syn, kdyby ho otec nevychoval? (Žd 12,7)

Protože Bůh je především Otec, a ne předně Stvořitel nebo Vládce, všechny jeho cesty jsou nádherně otcovské. Není to tak, že by Bůh „vykonával“ roli Otce přes den, jen aby si večer dal pohov jako obyčejný starý „Bůh“. Není to tak, že má na sobě hezkou vrstvu otcovské polevy. On je Otec. Skrz naskrz. A tak vše, co dělá, dělá jako Otec. Takový on je. Tvoří jako Otec a vládne jako Otec, a to znamená, že způsob, jakým vládne nad svým stvořením, se do krajnosti nepodobá způsobu, jakým by kterýkoliv jiný bůh vládl nad stvořením. Francouzský reformátor Jan Kalvín, který si toho hluboce cenil, jednou napsal:

„Měli bychom právě v pořadí věcí [při stvoření] svědomitě rozjímat nad Boží otcovskou láskou... [neboť coby] dopředu vidící a svědomitý otec rodiny nám prokazuje svoji nádhernou dobrotu... Abychom to jednou provždy uzavřeli, kdykoliv nazýváme Boha Stvořitelem nebe i země, nechť máme zároveň na mysli, že... jsme skutečně jeho děti, které přijal do své věrné ochrany, aby je živil a vychovával... A tak povolávání jeho přesladykým dobrodiním a dobrotou studujme, abychom ho milovali a sloužili mu celým svým srdcem.“¹

To byl hluboký postřeh, neboť jen tehdy, když chápeme, že Bůh vládne svému stvoření jakožto *laskavý a milující Otec*, přiměje nás to, abychom se těšili v jeho zaopatření. Dokázali bychom připustit, že pravidlo nějakého nebeského policisty bylo spravedlivé, ale nikdy bychom se z jeho jednání nemohli radovat, jako se můžeme těšit z něžné otcovské péče.

Co to tedy *znamená*, že Bůh je Otec? Především skutečně to něco znamená. Ne všechna jména něco znamenají. Můj pes se jmenuje Max, ale to vám o něm opravdu nic neřekne. Jméno vám neřekne, kým je nebo jaký je. Ale – pokud mohu přeskočit zpět – Otec se nazývá Otec, protože je Otec. A otec je osoba, která dává život, která plodí děti. Tento vhléd je jako kus dynamitu ve všech našich představách o Bohu. Protože byli Bůh především věčně Otec, potom je tento Bůh ve své podstatě ven orientovaný, život udílející Bůh. Neudělil život poprvé, když se rozhodl tvořit. Udílel život od věčnosti.

To je nám odhaleno v 1. listu Janově:

Milovaní, milujme se navzájem, neboť láska je z Boha, a každý, kdo miluje, z Boha se narodil a Boha zná. Kdo nemiluje, nepoznal Boha, protože Bůh je láska. (1J 4,7–8)

Znáte někoho tak magneticky laskavého a vlídného, tak vřelého a štědrého ducha, že i jen malá chvilka strávená s ním má vliv na to, jak přemýšlíte, cítíte a chováte se? Někoho, jehož přítomnost vás dělá lepšími – i když jen na chvíli, když jste s ním? Znam takové lidi. Zdají se být malými obrazy toho, jaký je podle

1 Jan Kalvín, *Instituce křesťanského náboženství* 1.14.2, 22.

apoštola Jana sám Bůh. Tento Bůh, jak říká, je láska tak hlubokým a mocným způsobem, že ho jednoduše nemůžete poznat, aniž byste sami nezačali milovat.

To přesně pro Boha znamená být Otcem. Neboť když Jan na konci osmého verše píše „Bůh je láska“, jasně poukazuje na Otce. Jeho další slova ve verši 9 zní takto:

V tom se ukázala Boží láska k nám, že Bůh poslal na svět svého jediného Syna.

Bůh, který je láska, je Otcem, který posílá svého Syna. Být Otcem tedy znamená milovat, dát život, počít Syna. Před vším ostatním, po celou věčnost tento Bůh miloval, udílel život svému Synu a těšil se v něm.

Mnozí teologové ve spojení s tím rádi přirovnávají Otce ke zřídlu, které bez přestání chrlí život a lásku (vždyť v Jeremjáši 2,13 Pán sám sebe nazývá „zdrojem živých vod“ a tento obraz se v Písmu vynořuje znovu a znovu). A protože, aby zřídlo bylo zřídlem, musí chrlit vodu, tak i Otec, aby byl Otcem, musí udílet život. Takový přesně je. To je jeho nejpodstatnější totožnost. A tak láska není něčím, co Otec *má*, jen jedno z jeho mnohých rozpoložení. Naopak, on je láska. Nemohl by nemilovat. Kdyby nemiloval, nebyl by Otec.

Můj vyvolený, v němž jsem našel zalíbení

Bůh by nemohl *být* láska, kdyby zde nebyl nikdo, koho by miloval. Nemohl by být Otcem bez dítěte. A přesto to není

tak, že Bůh stvořil, *aby* mohl někoho milovat. On *je* láska a nepotřebuje tvořit, aby byl tím, kým je. Kdyby tomu tak bylo, jak by byl ubohý a opuštěný! Říkali bychom: „Chudák Bůh!“ Kdyby nás stvořil, aby byl tím, kým je, udíleli bychom život *my jemu*.

Ne. „Otče,“ říká Ježíš Syn v Janovi 17,24, „miloval jsi mě již před založením světa.“ Věčný Syn, který podle Koloským 1 je „přede vším“ (Ko 1,17 ČSP), skrze něhož je všechno stvořeno (Ko 1,16), ten, koho list Židům 1 nazývá „Pánem“ a „Bohem“, kdo „založil zemi“ (Žd 1,10) – je to on, kdo byl milován Otcem před stvořením světa. Otec je tedy Otcem věčného Syna a jeho práva identita se nachází v jeho otcovství, v milování a udílení svého života a podstaty Synu.

Proto je důležité poznamenat, že Syn je *věčný* Syn. Nikdy to nebylo tak, že by neexistoval. Kdyby tomu tak bylo, pak byl Bůh zcela jinou bytostí. Kdyby byla kdysi doba, kdy Syn neexistoval, pak byla kdysi také doba, kdy Otec ještě nebyl Otcem. A pokud je tomu tak, pak kdysi Bůh nebyl milující, protože by coby samotný neměl koho milovat. Ve svém komentáři k Židům 1,3, kde se říká, že Syn je „září jeho slávy a otiskem jeho podstaty“, vysvětlil teolog Řehoř z Nyssy žijící ve 4. století, že:

„Jako má světlo lampy tu vlastnost, že září a je na ní závislé (neboť jakmile se objeví lampa, světlo, které z ní vychází, ve stejné chvíli zazáří), tak na tomto místě apoštol chce, abychom uvažovali

jak o tom, že Syn je z Otce, tak o tom, že Otec nikdy není bez Syna. Neboť je nemožné, aby sláva byla bez záře, stejně jako je nemožné, aby lampa nevydávala záři.“

Otec není nikdy bez Syna, ale stejně jako pro lampu, tak je i pravou přirozeností pro Otce vyzařovat svého Syna. A podobně je pravou přirozeností Syna být tím, kdo vyzařuje ze svého Otce. Syn existuje ze svého Otce. Ve skutečnosti je tím, kdo *vychází*, září z Otcovy vlastní existence. On je Syn.

V tom všem vidíme, že Otec miluje svého Syna a těší se v něm. Neustále na to narážíme v Písmu:

Otec miluje Syna a všechnu moc dal do jeho rukou. (J 3,35)

Otec miluje Syna a ukazuje mu všechno, co sám činí. (J 5,20)

A můžeme nalézt i další odkazy (např. Iz 42,1). Ale Ježíš také říká, že *... svět má poznat, že milují Otce a jednám, jak mi přikázal. (J 14,31)*

Takže to neznamená jen, že Otec miluje Syna. Syn také miluje Otce – a to tak, že konat vůli svého Otce je pro něho jako pokrm (J 4,34). Je pro něho čistou radostí a potěšením dělat vždy to, co řekne Otec.

A přece, i když Otec miluje Syna a Syn miluje Otce, jejich vztah má velmi konkrétní podobu. Celkem vzato, Otec je ten milující, Syn je ten milovaný. Bible je plná proslavů o Otcově lásce k Synovi, ale i když je jasné, že Syn miluje Otce, stěžuje se o tom mluví. Otcova láska je prvotní. Otec je ta milující hlava. To tedy

znamená, že ve své lásce pošle a bude směřovat Syna, zatímco Syn nikdy Otce neopouští ani nesměruje.

Ukazuje se to jako velice důležité, jak si také apoštol Pavel všímá v 1. Korintským 11,3:

Rád bych, abyste si uvědomili, že hlavou každého muže je Kristus, hlavou ženy muž a hlavou Krista je Bůh.

Jinými slovy, podoba vztahu Otec-Syn (vedení) je začátkem milostivé kaskády podobné vodopádu lásky: Tak jako Otec miluje Syna a je jeho hlavou, tak Syn vychází, aby miloval církve a byl její hlavou. „Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás,“ říká Syn (J 15,9). A v tom spočívá pravá dobrota evangelia: stejně jako Otec miluje a Syn je milován, tak se Kristus stává milujícím a církve milovanou. To znamená, že Kristus miluje církve v první řadě: jeho láska *není* reakcí vyvolanou jen tehdy, když církve miluje jeho. Jeho láska přichází jako první a my ho milujeme jen proto, že on napřed miloval nás (1 J 4,19).

Tato dynamika má být kopírována také v manželství, kde mají být manželé hlavami svých žen, milovat je, jako Kristus, Hlava, miluje svou nevěstu církve. On je milující, ona je milovaná. Podobně jako na církvi není tedy ani na ženách, aby si lásku svých mužů zasloužily. Mohou se z ní radovat jako z něčeho, čím jsou zdarma zahrnovány, bezpodmínečně a v plné míře. Po celou věčnost Otec tak miluje Syna, že jako odpověď navěky vyvolává Synovu věčnou lásku. Kristus tak miluje církve, že jako odpověď

vyvolává naši lásku. Manžel tak miluje svou ženu, že u ní vyvolává lásku směrem k sobě. Taková je tedy dobrota, která vyvěrá z pravé podstaty tohoto Boha.

Duch lásky

Otec miluje svého Syna velmi zvláštním způsobem – to můžeme spatřit v Ježíšově křtu:

Když byl Ježíš pokřtěn, hned vystoupil z vody, a hle, otevřela se nebesa a spatřil Ducha Božího, jak sestupuje jako holubice a přichází na něho. A z nebe promluvil hlas: „To to je můj milovaný Syn, jehož jsem si vyvolil.“ (Mt 3,16–17)

Zde Otec oznamuje svou lásku ke svému Synu a své potěšení v něm a dělá to v momentě, *když na něm Duch spočívá*. Neboť Otec oznamuje svou lásku právě skrze dar svého Ducha. V Římanům 5,5 například Pavel píše o tom, jak Bůh vylévá svou lásku do srdcí *skrze Ducha svatého*. Otec oznamuje svou lásku k Synu tedy tím, že mu dává Ducha.

To vše je hluboce osobní: Duch podněcuje potěšení Otce v Synu a potěšení Syna v Otci, rozněcuje jejich lásku, a tak je váže k sobě ve „společenství svatého Ducha“ (2 K 13,13 ČSP). Oznamuje Otcovu lásku Synovi, čímž ho vede ke zvolání „Abba!“ Totéž dělá i pro nás (Ř 8,15; Ga 4,6). A ujasněme si, že ono „Abba!“ je řečeno s radostí, neboť Duch dává poznat Otce Synovi tak, že se Syn raduje.

V té hodině zajásal v Duchu svatém a řekl: „Velebím tě, Otče, Pane nebes i země...“ (L 10,21)

Neboť tím, že Duch oznamuje milujícího Otce světel, přináší nejen lásku, ale i radost a je pravidelně spojován s radostí, vedle níž veselost z vína neobstojí (Ef 5,18; viz také Ga 5,22; Ř 14,17).

Nešlo o ojedinělou událost, když na sebe Otec, Syn a Duch svým jednáním navazovali při Ježíšově křtu. Celá scéna je plná ozvev z Genesis 1. Tam se při stvoření Duch také vznášel podoben holubici nad vodami. A stejně jako Duch vyslal Ježíše po jeho křtu do pustiny bez života, tak se v Genesis 1 Duch zjevuje jako moc, kterou Boží slovo vychází do prázdnoty bez života. Na úplném počátku Bůh tvoří svým Slovem (Slovem, které se později stane tělem) a činí to tak, že vysílá své Slovo v moci svého Ducha nebo Dechu.

U díla stvoření (v Genesis 1) i díla spasení nebo znovustvoření (v evangeliích) z něho Boží slovo vychází skrze Ducha. Otec mluví a na jeho Dechu se ozývá jeho Slovo. To celé odhaluje, jaký tento Bůh opravdu je. Duch je tím, skrze koho Otec miluje, žehná a zmocňuje svého Syna. Syn vychází od Otce skrze Ducha. A proto je Ježíš znám jako „Pomazaný“ („Mesiáš“ v hebrejštině, „Kristus“ v řečtině), neboť on je ten svrchovaně pomazaný Duchem. Jako byli starozákonní králové a kněží, dokonce i proroci pomazáni a posvěceni ke svým úkolům olejem, tak byl Ježíš pomazán Duchem. Skutečně, výrazy *Syn* a *ten Pomazaný* jsou někdy téměř synonymy (např. v Žalmu 2).

Otec miluje (a zmocňuje) Syna tím, že mu dává svého Ducha. To však neznamená, že Duch je jen neosobní božskou silou. Vůbec ne. Dalo by se dokonce říct, že Syn je neosobní síla, kvůli tomu, že je nazýván Božím Slovem. Syn má ve skutečnosti mnoho dalších titulů, které mohou působit rovněž neosobně (například „paže Hospodinova“ v Iz 53,1), ale pointou takových pojmenování je pokázat na jeho roli v dané situaci (coby Slovo odhaluje Boží mysl, coby paže Hospodinova vykonává jeho vůli). Nevnucují nám, že Syn je nějak méně než zcela osobní. A tak je to i s Duchem – jako osoba mluví a posílá (Sk 13,2.4), vybírá (Sk 20,28), vyučuje (J 14,26), dává (Iz 63,14 ČSP), lze mu lhát a pokoušet ho (Sk 5,3.9), lze mu odporovat (Sk 7,51), rmoutit ho (Iz 63,10; Ef 4,30) a rouhat se mu (Mt 12,31). Každopádně je prezentován po boku Otce a Syna jako skutečná osoba. Když se o něm mluví jedním dechem jako o nich (jako když například v Matoušovi 28,19 Ježíš přikazuje svým učedníkům, aby šli a získávali učedníky a křtili je ve jménu Otce, Syna a Ducha svatého), má člověk stejný důvod se domnívat, že Otec a Syn jsou neosobní, jako má důvod si to myslet o Duchu.

*Z knihy Potěšení v Trojici,
Poutníková četba, 2016*

CO JE TEOLOGIE NOVÉ SMLOUVY? (3. ČÁST)

Geoff Volker

*Přednáška prosloušená v Ústí
nad Labem, květen 2022*

Nyní budeme mluvit o tom, jak se teologie nové smlouvy liší od dispencionalismu. Odpověď je jednoduchá: liší se v pohledu na Izrael. Budeme tedy hledat v Písmu odpověď na otázku, jak se dívat na Izrael. Podíváme se do Římanům 9, 10 a 11, protože to jsou místa, kde je nejlépe vysvětlen Boží plán s Izraelem.

Mluvím pravdu v Kristu, nelžu, a dosvědčuji mi to mé svědomí v Duchu svatém, že mám velký zármutek a neustálou bolest ve svém srdci. Přál bych si sám být proklet a odloučen od Krista Ježíše za své bratry, za lid, z něhož pocházím. Jsou to Izraelci, jim patří synovství i sláva i smlouvy s Bohem, jim je svěřen zákon i bohoslužba i zaslíbení, jejich jsou praotcové, z nich rodem pochází Kristus. Bůh, který je nade všemi, buď pochválen na věky, amen. (Ř 9,1–5)

Tento text popisuje všechny výhody, které měl Izrael a které jiné národy neměly. Obzvláště verš 4, kde se mluví o synovství, i když já bych řekl, kde se mluví o předobrazu synovství, a říkám to kvůli tomu, jak se věci budou dále vyvíjet. Není pochyb, že Izrael má

před Bohem zvláštní postavení, ale toto zvláštní postavení se omezuje na staro-zákonní dobu. Pokusím se vás přesvědčit, že v novozákonní době nemá Izrael před Bohem zvláštní postavení.

Ne že by slovo Boží selhalo. Vždyť ne všichni, kteří jsou z Izraele, jsou Izrael, ani nejsou všichni dětmi Abrahamovými jen proto, že jsou jeho potomci, nýbrž „z Izáka bude povoláno tvé potomstvo“, to jest: dětmi Božími nejsou tělesné děti, nýbrž za potomky se považují děti zaslíbené. Slovo zaslíbení zní takto: „V určený čas přijdu, a Sára bude mít syna.“ (Ř 9,6–9)

Verš 6 je začátkem celého argumentu. Proč by měl Pavel vůbec připustit, že by to mohlo vypadat, jako kdyby Boží slovo selhalo? Protože jestliže je Izrael Boží lid, tak jako celek odmítl Ježíše Krista. Pavel říká: „Děláte chybu, když dáváte rovnítko mezi fyzický Izrael a duchovní Izrael. Ty dva nelze srovnávat.“ Neboť ve verši 8 říká, že Božími dětmi nejsou fyzičtí potomci. Fyzický Izrael jsou fyzičtí potomci Abrahama. Podívejme se do Galatským 3,29:

Jste-li Kristovi, jste potomstvo Abrahamovo a dědicové toho, co Bůh zaslíbil.

Jestliže věříte v Krista, jste Abrahamovými duchovními potomky. Izrael je Abrahamovo fyzické potomstvo. Římanům 9 nám dává odpověď na to, jak se stát duchovním Izraelem. Domnívám se, že Pavel v tomto oddílu předpokládá, že rozumíte, že fyzický Izrael není pravým Božím lidem. A proto přichází k otázce vyvolení. Velmi často se v diskusi ohledně vyvolení ignoruje začátek 9. kapitoly. Pavel zde popisuje, jak se

stát duchovním Izraelem. Nespočívá to ve fyzickém narození do národa Izraele. Bůh si vás musí vyvolit. A tím jsme představili koncept Božího vyvolení. Už jsme to viděli v Deuteronomiu 7, že Bůh vyvolil Izrael, aby byl jeho zvláštním, vyvoleným národem. Ale jde jen o předobraz toho, jak Bůh vyvolí lidi, kteří mají být jeho duchovními dětmi, duchovními potomky Abrahama. Máme tedy fyzický předobraz vyvolení a v Římanům nacházíme jeho duchovní naplnění. Izrael byl vyvolen fyzicky, ale duchovní Izrael je vyvolen duchovně. V našem studiu se nebudeme zabývat vyvolením, soustředíme se na Izrael.

V Římanům 9,22–26 odpovídá apoštol Pavel na otázku, proč Bůh stvořil jednotlivce, které neměl v úmyslu spasit. Pavel právě popsal, že spasení je celé od Boha. Pokud vás nevyvolí, neuvěříte. Pokud však nejste věřící, bude vás volat k zodpovědnosti za to, že jste neuvěřili. Zpět k otázce: Proč by Bůh tvořil někoho, koho nemá v úmyslu zachránit?

Jestliže Bůh chtěl ukázat svůj hněv a zjevit svou moc, a proto s velkou shovívavostí snášel ty, kdo propadli jeho hněvu a byli určeni k záhubě, stejně chtěl ukázat bohatství své slávy na těch, nad nimiž se smiloval a které připravil k slávě – na nás, které povolal nejen ze židů, ale i z pohanských národů. Jak je psáno u Ozeášě: „Lid, který není můj, povolám za svůj lid a Nemilovanou nazvu Milovanou, a kde bylo řečeno: Vy nejste můj lid, tam budou nazváni syny Boha živého.“ (Ř 9,22–26)

Pavel zde říká, že ti, kdo nebyli vyvoleni, hrají úlohu v životě těch, kdo

vyvolení jsou. Uvedu osobní příklad: Pocházím z rodiny s dlouhou katolickou historií. Na mamčině straně to byli Irové, na tatínkovo straně Němci. Ale pokud vím, jsem první věřící člověk v celé rodové linii. Všichni moji předkové na obou stranách byli nezbytní k tomu, abych zde mohl být. Nemohu si připsat zásluhu za své spasení, ale ti, kdo nebyli vyvoleni, moji předci, v mém spasení se hráli úlohu. Tak zde Pavel odpovídá na otázku, proč Bůh stvořil lidi, kteří nevěří – protože hrají úlohu ve spásě vyvolených. Nemusí to pro ně být pozitivní, ale stejně tuto úlohu mají.

Ve verši 24 Pavel říká, že Bůh zachraňuje nejen ze Židů, ale i z pohanů. To je překvapivá věc. Nepřekvapilo by nás, kdyby zachraňoval Židy, protože historicky jde o Boží lid. Ale ve verši 25 říká, že za svůj povolá lid, který není jeho. Kdo jsou v tomto kontextu oni lidé? Jsou to pohané. Pohané nikdy v žádném smyslu nebyli jeho lidem. Izrael byl jeho lidem historicky od Exodu 19. Problém je, že Pavel cituje Ozeáše 2,1 a 2,25. Pojďme tedy do Ozeáše. To je ta neohmataná kniha ve vašich Bibliích. Není to složitá kniha. Jde jen o dějiny Izraele. Ozeáš, prorok, je povolán, aby se oženil s Gomerou, prostitutkou. Ozeáš představuje Boha, Gomera Izrael. Gomera stále odchází za svým chtičem, zatímco Bůh jí, Izraeli, neustále prokazuje milosrdenství, a to navzdory její (jejich) vzpouře:

Když odstavila Lóruhámu, otěhotněla a porodila syna. I řekl: „Pojmenuj ho Lóami (to

je Nejste-lid-můj), neboť vy nejste můj lid a já nejsem váš Bůh.“ (Oz 1,8–9)

Izraelských synů bude však zase jak mořského písku: nikdo je nezměří, nikdo je neseče. Na místě, kde se jim říká: „Nejste lid můj,“ bude se jim říkat: „Synové živého Boha.“ Synové judští a synové izraelští budou pospolu shromážděni, ustanoví si jedinou hlavu a vyjdou z této země. Veliký bude den Jizreelu. (Oz 2,1–2)

Kvůli své vzpouře se Izrael stal ne-lidem Božím. Avšak někdy v budoucnosti se znovu stanou Božím lidem.

V onen den odpovím, je výrok Hospodinův, odpovím nebesům a ona odpovědí zemi, země pak odpoví obilí, moštu a oleji a ony odpovědí Jizreelu (to je Bůh rozsívá). Vseji jej pro sebe do země, Neomilostněné budu milostiv, těm, kdo Nejsou-lid-můj, řeknu: „Tys můj lid,“ a on řekne: „Můj Bože!“ (Oz 2,23–25)

Toto je nejčastější proroctví v proroctích. Bůh bude soudit Izrael, ale někdy v budoucnu je přivede zpět do své země a způsobí, že budou věřit. Historicky byli Božím lidem, pak je bude soudit a oni přestanou být Božím lidem a pak se znovu stanou Božím lidem. O tom pojednává Ozeáš.

Zpět k Římanům 9. Jak Duch svatý skrze apoštola Pavla vykládá Ozeáše? Kdo je naplněním proroctví, kdo se stane Božím lidem? Pohané. Je nějaká možnost, jak byste došli k tomuto závěru, kdybyste četli jen Ozeáše? Ne. Ale nyní vykládáme to staré očima nového. Pozorujeme, jak Bůh sám vykládá svoje slovo. Může nás to překvapit, ale není to žádná záhada. Písmo zde mluví otevřeně. V Římanům 9 říká Bůh, že se

pohané, kdysi ne-lid, stanou jeho lidem, protože církev bude převážně tvořená pohany a ostatkem Židů. Znovunavrácení Izraele na konci času do zaslíbené země je v Novém zákoně zmíněno devětkrát. Ani v jednom případě, kdy se mluví o naplnění, však nejde o doslovné naplnění. Vždycky se prooctví naplňuje na duchovním Izraeli. A duchovní Izrael bude vzat do země, která bude trvat věčně. Vidíme tedy, že duchovní Izrael nahradí v Božím plánu fyzický Izrael, a uvidíme, že jen ostatek fyzického Izraele bude součástí duchovního Izraele. Jediný způsob, jak to zjistit, je pozorováním, jak Bůh sám vykládá své slovo.

V Římanům 11,1–6 se nachází rétorická otázka. Pavel se ptá:

Chci tím říci, že Bůh zavrhl svůj lid? Naprosto ne! Vždyť i já jsem Izraelec, z potomstva Abrahamova, z pokolení Benjaminova. Bůh nezavrhl svůj lid, který si předem vyhlédl. Nevíte z Písma, jak si Eliáš Bohu nařiká na Izrael? „Hospodine, prorocy tvé pobili a oltáře tvé pobořili, já jediný jsem zůstal, a také mně ukládají o život!“ Jakou však dostal odpověď? „Zachoval jsem si sedm tisíc mužů, kteří nesklonili kolena před Baalem.“ A tak i nyní je tu zbytek lidu vyvolený z milosti. Když z milosti, tedy ne na základě skutků – jinak by milost nebyla milostí.

Pavel vlastně říká: Co jsem já? Na mně snad nezáleží? Jsem Žid a jsem věřící. Ve verši 2 proto říká, že Bůh nezavrhl svůj lid, který si předtím vyhlédl, tedy tu část fyzického Izraele, kterou vyvolil ke spasení. Přestal je zavrhovat a hodlá je spasit. Pak se můžete zeptat: Kolik Izraelců Bůh

zachrání? Odpovídá ve verši 5, že „nyní je tu zbytek lidu vyvolený z milosti“. To znamená, že v novozákonní době – od letnic do druhého příchodu Krista – vyvoluje Boží vyvolující milost ostatek Židů. Když má někdo malý zbytek koberce, určitě neočekává, že mu vystačí na celý dům. Bůh během novozákonní doby zachrání malý ostatek fyzického Izraele, což znamená, že duchovní Izrael bude většinou tvořen pohany a malým množstvím Židů. Všude, kde mluvím k lidem, i větší skupině, nepotřebuji víc než jednu ruku, abych spočítal přítomné obrácené Židy. Vy všichni jste pravděpodobně pohané a přesně to Písmo říká: Izrael měl svou roli předobrazu toho, co Ježíš vykoná na kříži. Jakmile byla úloha naplněna, Bůh s nimi skončil, kromě zbytku, který vyvolil ke spáse.

Otázka: Už jsi někdy kázal v Izraeli?

Odpověď: Ne, ale rád bych. Když dnes jedete do Izraele, věřících je tam ve srovnání s celou populací velmi málo:

Co z toho plyne? Izrael nedosáhl, oč usiluje. Dosáhli toho jen vyvolení z Izraele, ale ostatní zůstali zaturzeli, jak je psáno: „Bůh otupil jejich mysl, dal jim oči, aby neviděli, uši, aby neshýšeli, až do dnešního dne.“ A David praví: „Ať se jim jejich stůl stane léčkou a pastí, kamenem úrazu a odplatou, ať se jim oči zatmějí, aby neviděli, a jejich šije ať je navždy sehnuta.“ (Ř 11,7–10)

Božím plánem je, že Izrael neuvěří. Nyní pojďme do Matouše 13. Ježíš zde odpovídá na otázku, proč mluví v podobenstvích:

Učedníci k němu přistoupili a řekli: „Proč k nim mluvíš v podobenstvích?“ On jim odpovéděl: „Protože vám je dáno znáti tajemství království nebeského, jim však není dáno. Kdo má, tomu bude dáno a bude mít ještě víc; ale kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má. Proto k nim mluvím v podobenstvích, že hledíce nevidí a slyšíc neslyší ani nechápou. A plní se na nich proroctví Izaiášovo: ‚Budete stále poslouchat, a nepochopíte, ustavičně budete hledět, a neuvidíte. Neboť obrostlo tukem srdce tohoto lidu, ušima nedoslýchají a oči zavřeli, takže nevidí očima a ušima neuslyší, srdcem nepochopí a neobráti se – a já je neuzdravím.‘“ (Mt 13,10–15)

Na univerzitě jsem byl součástí hnutí Campus Crusade a pamatuji si, že nás učili, že Ježíš je hlavním učitelem. Hlavní učitel mluvil v podobenstvích, a proto i já bych měl učit v podobenstvích. On ale mluvil v podobenstvích, aby skryl poselství evangelia před Židy, neboť Boží plán je, že jen málo Izraelců uvěří. Izrael fungoval jako předobraz Božího lidu, ale není pravým Božím lidem:

Co tedy nakonec řekneme? To, že pohanští národové, kteří neusilovali o spravedlnost, spravedlnosti dosáhli, a to spravedlnosti z víry; Izrael však, který usiloval o spravedlnost podle zákona, k cíli zákona nedospěl. Proč? Protože nevycházel z víry, nýbrž ze skutků. Narazili na kámen úrazu, jak je psáno: „Hle, kladu na Siónu kámen úrazu a skálu pohoršení, ale kdo v něho věří, nebude zahanben.“ Bratři, toužím z celého srdce a modlím se k Bohu, aby Izrael došel spásy. Vždyť jim mohu dosvědčit, že jsou plni horlivosti pro Boha, jenže bez pravého poznání. Nevědí, že spravedlnost je od

Boha, a chtějí uplatnit svou vlastní; proto se spravedlnosti Boží nepodřídili. Vždyť Kristus je konec zákona, aby spravedlnosti došel každý, kdo věří. (Ř 9,30–10,4)

To je Boží hodnocení Izraele. Hodnocení nevtvrdí, že mezi nimi nejsou žádné věřící. Víme, že vždycky jsou všude nějakí věřící, avšak hodnocení Izraele od exodu po kříž je stále stejné.

Chci tedy snad říci, že klopytli tak, aby na dobro padli? Naprosto ne! Ale jejich selhání přineslo pohanům spásu, aby to vzbudilo žárlivost židů. Jestliže tedy jejich selháním svět získal a jejich úpadek obohatil pohany, co teprve, až se všichni obrátí? (Ř 11,11–12)

O kom se tady mluví? Odpověď je ve verši 5. O zbytku vyvoleném z milosti. Pokušení včíst do tohoto místa, že na konci času se obrátí velké množství Izraele, je velké, ale nepřijatelné. Pavel už popsal, kolik fyzických Židů bude zachráněno. Verš 12 uvádí celkový počet Židů, kteří budou zachráněni. Mluví také o celkovém počtu lidí, kteří budou zachráněni. Nepřináší novou informaci, neboť Pavel už předtím řekl, kolik Židů bude zachráněno.

Otázka: Rozumím tomu dobře, že jde o VŠECHNY ze zbytku?

Odpověď: Ano, verš 12 vysvětluje verš 5.

Vám z pohanských národů říkám, že právě já, apoštol pohanů, vidím slávu své služby v tom, abych vzbudil žárlivost svých pokrevních bratří a některé z nich přivedl ke spasení. Jestliže jejich zavržení znamenalo smíření světa s Bohem, co jiného bude znamenat jejich přijetí než uzkríšení mrtvých! (Ř 11,13–15)

Verš 15 mluví o přijetí evangelia Židy. Kolik Židů přijme evangelium? Pavel na to už odpověděl: zbytek lidu vyvolený z milosti.

Z časových důvodů pojďme k Římanům 11,25–27:

Abyste nespoleháli na svou vlastní moudrost, chtěl bych, bratři, abyste věděli o tomto tajemství: Část Izraele propadla zatvrzení, avšak jen do té doby, pokud nevejde plný počet pohanů. Pak bude spasen všechen Izrael, jak je psáno: „Přijde ze Siónu vysvoboditel, odvrátí od Jákoba bezbožnost; to bude má smlouva s nimi, až sejmu jejich hříchy.“

Izrael propadl zatvrzení. Jaká část propadla zatvrzení? Všichni kromě zbytku. To není žádné tajemství, Pavel už nám to řekl. Většina Izraele bude zatvrzena, až do doby, než vejde plný počet pohanů. Mluví o vyvolených mezi pohany. Boží lid je většinou z obrácených pohanů plus ostatek lidu vyvolený z milosti.

Verš 26: „Pak bude spasen...“ Problém je, že to slovo může znamenat dvě věci – týká se buď časového určení, nebo jde o logický důsledek. Moderní překlady nepřekládají tuto větu ve smyslu časového vymezení. Pavel zde totiž nemluví o čase, ale předkládá vysvětlení. Když vyvolení z Židů dojdou k víře, což se týká novozákonního období, a vyvolení z pohanů dojdou k víře, což se týká novozákonního období, tak dostaneme Boží Izrael. Tímto způsobem bude spasen celý Izrael. Pamatujte na to, že Pavel tady shrnuje argument, který začínal v Římanům 9,6: Ne celý Izrael je Izrael, ne celý fyzický Izrael je duchovní Izrael.

Potom vysvětluje, jak se stát duchovním Izraelem a kolik fyzických Židů se stane duchovním Izraelem. A potom, když vyvolení z pohanů i z Židů dospějí k víře, dostaneme Boží Izrael. Tento text nemluví o velkém množství Židů, kteří uvěří na konci. Víme to z veršů 28–31. Popisuje, kdy se to stane:

... pokud jde o evangelium, stali se Božími nepřáteli, ale vám to přineslo prospěch; pokud jde o vyvolení, zůstávají Bohu milí pro své otce. Vždyť Boží dary a jeho povolání jsou neodvolatelná. Jako vy jste kdysi Boha neposlouchali, nyní však jste došli slitování pro jejich neposlušnost, tak i oni nyní upadli v neposlušnost, aby také došli slitování, jakého se dostalo vám. (Ř 11,28–31)

Děje se to „nyní“ (verš 30). Kdy se děje to „nyní“? V novozákonní době, od letnic do druhého příchodu Krista. Je řeč o konci? Ne, je to nyní. Pavel popisuje Boží plán pro fyzický Izrael. Bůh skončil s Izraelem coby fyzickým předobrazem Božího lidu v době Starého zákona. A během novozákonní doby, času naplnění, Bůh zachrání ostatek fyzických Židů – oni jsou však jen malou částí duchovního Izraele. To vše se děje během novozákonní doby.

Otázka: Napadají mě k tomu slova Pána Ježíše z Janova evangelia: „Moje ovce znají můj hlas, jdou za mnou.“ A také, že má ještě ovce z jiného ovčince.

Odpověď: Ano, ty ovce z jiného ovčince představují pohany. Jen jde o to, že těch z izraelského ovčince nebude mnoho.

Otázka: Dalo by se říct, že Bůh Izrael zároveň vyvolil i zatvrdil?

Odpověď: Ano, Bůh vyvolil Izrael jako předobraz, ale zatvrdil je před spasením. Mluví o tom Izajáš 6, který se opakovaně cituje v Novém zákoně.

Otázka: Slova v Římanům 9,22 jsou velmi tvrdá. „Jestliže Bůh chtěl ukázat svůj hněv a zjevit svou moc, a proto s velkou shovívavostí snášel ty, kdo propadli jeho hněvu a byli určeni k záhubě...“

Odpověď: Bůh na ty, které nevyvoluje, vylévá svůj hněv, protože nevěří. Bůh se od nás ve svém bytí liší. Určil všechno, než se to stane, a přece není zodpovědný za hříchy, který se děje. Jak to může zapadat dohromady, nevím, ale Písmo to jasně říká. Verš 19: „Proč nás tedy Bůh ještě kárá? Může se vůbec někdo vzepřít jeho vůli?“ Kárá tě, a pokud nejsi věřící, budeš potrestán peklem na věky. Avšak jestliže tě nevyvolil, neexistuje způsob, jak by ses mohl stát věřícím. Oboje je pravda. Bůh je jiný, není jako my. Ale být opravdovým věřícím znamená milovat tohoto Boha, který takto jedná. Nemůžete ho jenom tolerovat, protože byste se tím stavěli na morálně vyšší pozici, než je Bůh, a tam byste nechtěli být.

Otázka: Lité tuto pravdu těžce přijímají.

Odpověď: Ano, milovat našeho Boha, který takto jedná, vyžaduje nadpřirozené působení Ducha svatého. Proto je spasení tak radikální věc.

Otázka: Můžeš vysvětlit, proč je v druhé části Římanům 11,25 zmíněna ta doba?

Odpověď: Mluví o tom, kdy se to všechno stane. Je to otázka času. Od letnic do druhého příchodu. Vyvolení bude ukončeno při druhém příchodu. Po druhém příchodu už nebude spasení.

Otázka: Zní to však, jako kdyby se mluvilo o uzavření éry pro pohany, po které bude následovat období pro Židy.

Odpověď: To ale Pavel neříká. Říká, že propadli zatvrzení, dokud nevejde plný počet pohanů. Kdy skončí zatvrzení Izraele? Až bude zachráněn plný počet pohanů, což je druhý příchod. Pak bude konec. Vypozoroval jsem, že jde o příklad textu, kam je velmi těžké nevčítat argument, který tam není. Když si jej prostě přečtete a odmítnete tam cokoli vnést, zjistíte, že popisuje časový rámec, kdy budou lidé vyvoleni, což je novozákonní doba. Verše 28–30 pak potvrzují, že jde o časový rámec nyní, nejde o budoucnost. Rozumím tomu tak, že nám ani kontext nedovoluje se domnívat, že jde o nějaký jiný konec.

Otázka: I někteří amilenianisté v tom vidí dobu, kdy se obrátí velké množství Židů.

Odpověď: Ano, souhlasím, ale oni se naprosto mýlí. Dopouštějí se omylu, když do daného textu vkládají argument, který se tam nenachází. Co se týče výkladu Bible, jde o příklad, kdy vykladači nenásledují celý argument. Obvykle začíná diskuse na dané téma v kapitole 11, ale my musíme začít v kapitole 9. Dnešní posluchači však mají velmi malou výdrž. Je těžké udržet jejich pozornost od Římanům 9,6 do 11,31. Jejich reakcí je, že

je to příliš hluboké. To si nemyslím, jen je třeba sledovat celý argument.

Pojďme se krátce podívat na alegorii Hagar a Sáry:

Odpovězte mi vy, kteří chcete být pod zákonem: Co slyšíte v zákoně? Čteme tam, že Abraham měl dva syny, jednoho z otrokyně a druhého ze ženy svobodné. Ten z otrokyně se narodil jen z vůle člověka, ten ze svobodné podle zaslíbení. Je to řečeno obrazně. Ty dvě ženy jsou dvě smlouvy, jedna z hory Sínaj, která rodí děti do otroctví; to je Hagar. Hagar znamená horu Sínaj v Arábii a odpovídá nynějšímu Jeruzalému, neboť žije v otroctví i se svými dětmi. Ale budoucí Jeruzalém je svobodný, a to je naše matka. Vždyť stojí psáno: „Raduj se, neplodná, která nerodíš, jásej a volej, která nemá bolesti, neboť mnoho dětí bude mít osamělá, více než ta, která má muže.“ Vy, bratři, jste dětmi zaslíbení jako Izák. Ale jako tenkrát ten, který se narodil pouze z těla, pronásledoval toho, který se narodil z moci Ducha, tak je tomu i nyní. Co však říká Písmo? „Vyžeň otrokyni i jejího syna, neboť syn otrokyně nebude dědicem spolu se synem svobodné.“ A proto, bratři, nejsme syny otrokyně, nýbrž ženy svobodné. (Ga 4,21–31)

Nejprve říká: „Řekněte mi vy, kdo chcete být pod zákonem...“ Odkazuje na mojžíšovský zákon. Pavel argumentuje: Když přinesete mojžíšovskou smlouvu do doby po letnicích, přinášíte starou smlouvu. A když přinášíte starou smlouvu, přinášíte spasení ze skutků, a proto skončíte v pekle. Dále říká, že Hagar reprezentuje starou smlouvu, Sára reprezentuje novou smlouvu. Protože starou smlouvou je smlouva skutků, může rodit

jen děti do otroctví. Jinak se dá říct, že jde o nevěřící. Hagar představuje fyzický Jeruzalém. Sára, která představuje novou smlouvu, kříž, reprezentuje nebeský Jeruzalém. Pavel říká, že ona je naše matka, protože kříž zajišťuje vše potřebné ke spasení, a rodí opravdové milovnice Boha, jimž byly odpuštěny hříchy. Ve verši 27 cituje Izajáše 54,1. V původním kontextu se Izrael stal neplodnou ženou, ale Bůh přichází a z neplodné ženy tvoří plodnou, s nesčítným množstvím dětí. Daný text je použitý jako obraz evangelia, které se dostává k pohanům, vysvětluje novou smlouvu a nová smlouva je většinou pro pohany a ostatek Izraele. Máme zde tedy další příklad prorocství, které mluví o znovunavrácení Izraele do zaslíbené země, ale je to citováno v Novém zákoně, což ukazuje na církve, která je duchovním Izraelem tvořeným většinou pohany. A samozřejmě jsou tito věřící vzati do nové země, která bude trvat navěky, mají věčný život.

To je tedy rozdíl mezi teologií nové smlouvy a dispensacionalismem v otázce Izraele.

Překlad: Jan Suchý

„Veškerá utrpení věřících nejsou ničím menším nežli medicinou – předepsanou a podávanou prostřednictvím ruky jejich nebeského Otce.“

William Bridge,
Lifting Up, str. 194

MILÝ PASTÝŘI

Jared C. Wilson

*... Tvého Pastýře nezajímá,
jak velký je tvůj sbor*

Zoufalá touha po růstu

Do uší mi duněla hudba, když jsem se krčil ve sborovém foyer a prosil Boha, aby nám do vchodových dveří poslal aspoň jednu rodinu. Stalo se to už mou nedělní rutinou. Naše nově vznikající církve sice nebyla dokonale zavedená, ale přitom jsme měli všechno, co prý církve potřebuje, aby mohla růst – chytlavý název, moderní chvály a jádrem sboru byli samí krásní mladí lidé. Houfy lidí se nám ovšem vyhýbaly. Takto mizerný každodenní stav účastníků už ve mně působil docela vážnou krizi víry.

Věděl jsem, jak situaci pěkně zahrát do autu tím, že se budeme věnovat pastorační lidí, které už ve sboru máme, a že budeme také varovat před nejrůznějšími triky a strategiemi na podporu početního růstu a před pragmatickými metodami k tomu určenými. Přesto mě ale trápilo, že nás Pán za naši věrnost dosud neodměnil úspěchem.

Anebo odměnil?

O patnáct let později jsem se o církevním růstu naučil mnohem více. Svou stále stejně chatrnou víru a biblické přesvědčení o tom, „jak dělat církev“, jsem

si s sebou vzal do pastorační služby v Nové Anglii. Jde o stát, který je z celého národa nejméně prostoupený vírou, kde se v bezpečné vzdálenosti od církve zcela běžně zdržují celé tisíce a tisíce lidí. V kontextu, kde kulturní křesťanství nehrálo vůbec žádnou roli, kde v názorech lidí na křesťanství panovala všeobecná rozpolcenost (ne-li přímo otevřené nepřátelství), a ve sboru, kde jsme vyloženě nesplňovali požadavky, které jsou podle expertů naprosto nutné k tomu, aby církve rostla, nám Pán sám najednou začal posílat mnohé nově příchozí.

Naše sborová budova byla takový typický novoanglický kostel s bílou věží zasazený do městské zeleně. Průměrný věk členů naší chválicí skupiny činil něco přes šedesát let. Měli jsme staré varhany, které jsme používali jako doprovod ke starým chvalozpěvům. Když jsem do toho sboru přišel, neměli jsme v té době mnoho lidí a mladí lidé tam prakticky vůbec nebyli zastoupeni. Naše bohoslužby většinou trvaly skoro dvě hodiny. Kázal jsem výkladová kázání napříč knihami Bible. A lidé přicházeli. A chodili pravidelně. Návštěvnost nám stabilně narůstala, pravidelně jsme se potýkali s nedostatkem míst k sezení i k parkování, každým rokem se zvyšoval počet křtěnců a rozrůstala se i členská základna.

Přesto jsem stále pamatoval na dny strávené ve foyer církevní budovy, kdy jsem se modlíval, aby nám Bůh poslal aspoň jednoho či dva človíčky navíc. Naučil jsem se tenkrát v onom těžkém období nedostatku jednu velmi cennou

lekci, která mi pak v době radostného růstu byla náramně nápomocná — totiž že Kristu nijak zvlášť nezáleží na tom, jak velký máme sbor.

Cílem je věrnost

Z učení všech guru církevního růstu, u kterých se věrnost rovná viditelnému úspěchu a úspěchem se také prověřuje, byste tohoto dojmu nenabyli. Jestliže vaše místní církev praská ve švech, je to podle nich spolehlivým důkazem, že si vedete dobře. Samozřejmě vidíme i velmi depresivní odvrácenou stránku této logiky, které se často zneužívá. A naopak někteří nezpůsobiví vůdcové si svou pozici upevňují právě tím, že rádi poukazují na „důkazy“ svého úspěchu. Velmi brzy jsem se však musel naučit neladit své srdce na stejnou vlnu s tím, jak stoupají či klesají indikátory církevního růstu.

Především jsem tento důraz neviděl nikde v Bibli. Jistěže jsou tam mnohá místa, kde Boží služebníci počítali. Počítali, kolik se jich přidalo ke Kristovým následovníkům, počítali, kolik jich bylo přítomno na Kristově kázání apod. To nám říká, že na samotném počítání není nic špatného a že díky počítání mohu získat důležité informace. Čísla mi ovšem nemohou říct to nejdůležitější. Když Pavel a ostatní apoštolové vyučují ve svých epistolách jednotlivé církve a jejich vedoucí, nikde nenajdeme byt jen náznak otázky typu: „Kolik lidí máte ve stádu?“ Něco takového je zjevně vůbec nezajímá.

Za druhé se celé svědectví Písma zakládá na myšlence, podle které sice mají křesťané zůstat věrni zvláště šíření evangelia a obecně misii vůbec, ale církev je přitom určena k tomu, aby v tomto světě svým počtem byl spíše nepatrná. Neměli bychom tedy očekávat, že budeme oblíbení.

Samozřejmě že některé církve jsou oblíbenější než jiné a velký sbor ještě nemusí být ve své podstatě nějak špatný. Vy i já jsme se už pravděpodobně v životě setkali jak s věrnými pastory velkého sboru, tak i s bezbožnými vedoucími malých sborečků. Vtip je v tom, že velikost sboru není spolehlivým ukazatelem věrnosti a logicky ji jako argument nelze použít ani jedním směrem — ani proti malosti, ani proti velikosti.

Kdepak, jediné, co od nás Pán Bůh vyžaduje, je věrnost. A i když je naprosto normální, že každý pastýř přece chce, aby jeho církev rostla (ještě jednou, nechte se mýlit, že by velikost nebo nepatrnost sboru sama o sobě měla být nějakým důkazem věrnosti), modlářským postojem je také, když za měřítko našeho hodnocení nebo ospravedlnění nebo toho, že je vše v pořádku, přijmeme návštěvnost bohoslužeb, stav rozpočtu nebo celkové nastavení sboru. To všechno je už předem prohraná hra.

Kristova neměnná přízeň

Jak náš sbor v Nové Anglii postupně rostl a prospíval, jiným sborům okolo se zdaleka tak dobře nedařilo. Vykazovali jsme všechny viditelné projevy úspěchu, po

kterých běžní vedoucí touží. Já sám jsem za to sklízel nemálo uznalých poplácaní po rameni. Zvali mě na nesčetná setkání, kde se mě pastoři u kávy vyptávali na moje metody. Moje odpověď je většinou zklamala, protože jsem říkal, že se prostě jen snažíme zůstat věrní kázání evangelia, milovat se navzájem a milovat své bližní. Jistěže jsme se učili jak pracovat v terénu a podstoupili jsme training evangelizace, ale nedržíme se žádného zaručeného receptu na růst. Jednoduše jen zaséváme a zaléváme a důvěřujeme Bohu, že on dá vzrůst – anebo také ne.

Zatímco jsem se radoval z růstu a zároveň jsem chtěl, aby se z růstu radovala i církev, snažil jsem se (samozřejmě že dost nedokonale), aby se mi za to nepřičítaly zásluhy. Při předchozí zkušenosti se zakládáním sboru jsem se naučil i tuto lekci: stejnou měrou, jakou mi přičítáte zásluhy za církevní růst, mi pak budete přičítat vinu za nedostatek růstu církve. Kristus nás nevolá k tomu, abychom se starali o růst jeho církve. On sám to způsobí. Kristus nás volá k tomu, abychom byli věrní.

Až se jednou ve svém běhu dostanete do cíle, nebudete souzeni podle toho, o kolik lidí jste pastoračně pečovali. Budete samozřejmě voláni k odpovědnosti za to, jak jste o ně pečovali a vedli je, ne jak moc jich bylo.

Při veškerém svém namáhání a spoléhání se na Boha se můžete učit tyto pozemské starosti uvalovat na něj. Jemu můžete svěřit návštěvnost svého sboru. Můžete mu svěřit svá vlastní omezení

v oblasti vůdcovství. Do jeho rukou smíte vkládat vše, co vám svěřil. Pokud budete jako pastor působit dostatečně dlouho, velmi pravděpodobně zažijete jak období rostoucích čísel, tak i poklesů. Budete ve své službě prožívat období hojnosti i období nedostatku. Tak to prostě v běžném životě chodí. Je dobré pro vaše duchovní zdraví i pro vaši vytrvalost, jestliže své city a emoce sladíte ne s tím, „jak se daří církvi“, ale s neotřesitelným základem a s neodvolatelnou a neměnnou láskou Krista Krále. Jeho přízeň vůči hříšníkovi, jako jste vy, totiž nemůže stoupat či klesat. Jeho přízeň je tu zkrátka vždycky v plnosti a hojně přetéká.

Nepochopte mě špatně: Ježíš má velký zájem na růstu svého království. A bezpochyby se také postará o to, aby se jeho plán šíření evangelia a zjevování jeho slávy do každíčkého koutu a skuliny stvoření do puntíku naplnil. Může to také znamenat, že vaše církev poroste. A možná také ne. Otázka zní: Dokážete se s tím vyrovnat? Ježíš ano.

*Přeložila Kateřina Holzerová,
se svolením z www.crossway.org*

Ježíš jí řekl: „Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít. A každý, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky. Věříš tomu?“

Jan 11,25–26

KRÁTKÝ ÚVOD DO TEOLOGIE NOVÉ SMLOUVY

A. Blake White

Příběh Písma lze shrnout jako příběh „od stvoření k novému stvoření“. Proces, kdy Bůh přivádí zjevení, dějiny a lidstvo od stvoření k novému stvoření, mnozí označují jako „dějiny vykoupení“. Jedním z nejsložitějších, ale zároveň nejděčnějších úkolů při biblickém studiu je pochopit tok dějin vykoupení. Jaká je jejich struktura? Jak se rozvíjejí a vyvíjejí v čase? Jak souvisí jedno období s druhým? Kde nacházíme jednotu a kontinuitu? Kde se setkáváme s rozmanitostí a diskontinuitou?

Co má prioritu a co tedy přetrvává? Co je dočasné a pomíjivé? To nejsou otázky jen pro akademického teologa. Vzhledem k tomu, že v NZ je této problematice věnováno více prostoru než téměř jakékoli jiné jednotlivé otázce, sama Bible vybízí každého věřícího, aby se snažil o pochopení celkového obrazu se všemi jeho teologickými a praktickými důsledky pro život a víru.

V současné době existují v rámci evangelikálního křesťanství tři hlavní teologické systémy, které se zabývají tématem dějin vykoupení: teologie smlouvy (TS), dispenzační teologie (DT) a teologie nové smlouvy (TNS). Ať už si to

uvědomují, nebo ne, všichni křesťané obecně spadají do jednoho z těchto tří systémů.

Obecně řečeno, teologie smlouvy zdůrazňuje kontinuitu na úkor diskontinuity. Vzhledem k tomu, že Westminsterské vyznání víry je postaveno na TS, hlásí se k ní většinou presbyteriáni, ale i jiní (např. reformovaní baptisté).

Dispenzacionalismus má naopak tendenci zdůrazňovat diskontinuitu na úkor kontinuity. K DT se hlásí především biblické církve, ale rozhodně se neomezují jen na ně. DT je z těchto tří směrů zdaleka nejpoblábnější, což je do značné míry způsobeno jejím přijetím v počátcích fundamentalistického hnutí a také současným populárním marketingem pomocí knih a filmů z oblasti fikce.

Teologie nové smlouvy zohledňuje jak kontinuitu, tak diskontinuitu. Zastávají ji příslušníci tradice „věřící církve“. TNS je relativně nové označení, ale není to nová metoda výkladu. Podobným způsobem skládali Bibli již raní církevní otcové, anabaptisté i další významné osobnosti církevních dějin.

TNS se vyznačuje šesti klíčovými charakteristikami. Jednotlivě mohou tyto body zapadat do TS a/nebo DT, ale dohromady jsou jedinečné pro TNS.

1. Jeden Boží plán, jehož středem je Ježíš Kristus

Prvním charakteristickým rysem TNS je, že v celé Bibli existuje jediný Boží plán. Tento plán je soustředěn a nachází své

naplnění v Ježíši Kristu a v nové smlouvě. V Efezským 1,7–10 se píše:

V něm jsme vykoupeni jeho obětí a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost, kterou nás zahrnul ve vši moudrosti a prozíravosti, když nám dal poznat tajemství svého záměru, svého milostivého rozhodnutí, jímž si předsevzal, že podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu.

TS hovoří o tomto plánu ve smyslu „smlouvy milosti“. TNS usiluje o to, aby biblická teologie informovala systematickou teologii. Exegeze by měla být krví teologie.

V tomto případě TNS nenachází exegetické opodstatnění pro všeobjímající smlouvu milosti, která by zahrnovala všechny biblické smlouvy. Takový pohled má tendenci zplošťovat Bibli. Mezi smlouvami existuje jak kontinuita, tak diskontinuita. Každou smlouvou je třeba se zabývat v jejím vlastním kontextu a také vzhledem k jejímu příspěvku k celku. Když si to uvědomíme, je jasné, že mezi starou a novou smlouvou existuje ostrý kontrast. TS má naopak tendenci Bibli rozsekat a nevidí v ní naplnění, které Mesiáš přináší jakožto pokračování minulých událostí.

2. Starý zákon je třeba vykládat ve světle Nového zákona

Druhým charakteristickým rysem TNS je důraz na to, že Starý zákon je třeba číst a vykládat ve světle jeho naplnění v Novém zákoně, v Ježíši Kristu a nové smlouvě. Židům 1,1–2 říká:

Mnohokrát a mnohými způsoby mluvíval Bůh k otcům ústy proroků; v tomto posledním čase k nám promluvil ve svém Synu, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil i věky.

Postupnou povahu Božího zjevení bereme s maximální vážností. Od Ježíše a jeho apoštolů se učíme, jak vykládat Starý zákon. Domníváme se, že závěry TS a DT jsou důsledkem toho, že jsme začali u Starého zákona, a ne u Nového.

3. Stará smlouva byla dočasná podle Božího záměru

Třetím charakteristickým rysem TNS je, že stará smlouva byla *dočasná* podle Božího záměru. Bůh chtěl, aby byla smlouvou dočasnou. Starý zákon důrazně hovoří o tom, že ti, kdo jsou v Kristu, již nejsou pod Zákonem (1K 9,20; 2K 3; Ř 6,14; 7,6; Ga 3,23; 5,18; Žd 8). List Galatským se k tomuto bodu vyjadřuje velmi jasně. Judaisté potřebovali nové baterie do hodin. Nedokázali si uvědomit, jaký čas je v Božím plánu. Bible líčí dějiny jako rozdělené na tento věk a na budoucí věk. Tento věk zla se skládá z hříchu, těla a smrti, ale až přijde Mesiáš, nastolí nový věk spravedlnosti, Ducha a života. Pavel považuje zákon staré smlouvy za součást starého věku (Ga 1,4; Ř 6,14). Judaisté se snažili věřící z pohanů nutit, aby dodržovali zákon staré smlouvy. Pavel trvá na tom, že jeho doba je pryč. Zákon byl dán po zaslíbení Abrahamovi a *do* příchodu Mesiáše:

Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek. (Ga 3,19)

Zákon byl tedy naším dozorcem až do příchodu Kristova, až do ospravedlnění z víry. Když však přišla víra, nemáme již nad sebou dozorce. (Ga 3,24–25)

Pavel zde nazývá zákon dozorcem (paidagōgos). V prvním století se tak označoval otrok v domácnosti, který byl zodpovědný za dítě, dokud nedosáhlo dospělosti. Pavel tím poukazuje na dočasnost staré smlouvy. Jakmile dospějeme, už opatrovníka nepotřebujeme. S příchodem Krista jsme dospěli. Starozákonní smlouva byla zamýšlenou vsuvkou v Božím plánu a nyní byla nahrazena novou smlouvou (Žd 8). Nová smlouva není pouhým obnovením, ale na rozdíl od staré smlouvy je skutečně smlouvou *novou* (Jr 31,32).

4. Neexistuje trojí dělení zákona

Čtvrtým charakteristickým rysem TNS je, že zákon (tj. stará smlouva a její zákoník) je v celém Písmu představen jako jeden celek. TS dělí zákon na tři části: morální, občanský a obřadní. I když vidíme, že některá přikázání by mohla být označována jako přikázání morální povahy na rozdíl od občanských nebo obřadních, TNS toto „trojdílné“ rozdělení zákona odmítá, protože pisatelé Písma takové rozlišení nedělají (např. prolistujte Lv 19 a pokuste se přikázání takto rozdělit). Zákon je v celém Písmu představen jako jeden celek:

Kdyby služba levitských kněží, která vedla lid k poslušnosti zákona, přinesla dokonalost, nač by ještě bylo třeba ustanovovat jiného kněze podle řádu Melchisedechova, a nezůstat při kněžství podle řádu Áronova? Avšak mění-li se kněžství, nutně nastává i změna zákona. (Žd 7,11–12)

Všimněte si, že zákon a kněžství spolu souvisejí. Je to jeden balíček. Pokud se změní kněžství, změní se i zákon. Toto trojí rozdělení nemá žádný biblický základ. TS ráda zdůrazňuje, že Desatero je věčný morální Boží zákon, ale Desatero nelze vyjmout ze smlouvy, v níž bylo dáno. Pozorné čtení Exodu 19–24 to potvrzuje. Kapitola 19 je historickým úvodem a kapitola 24 je obřadem smlouvy. Kapitola 20 obsahuje těchto deset slov, přikázání (20,1). Kapitoly 21–23 se skládají ze zákonů, právních ustanovení (21,1). V kapitole 24 Mojžíš nazývá slova i zákony „knihou smlouvy“ (24,3.7). Nelze mít deset slov bez zákonů, které k nim patří. Kapitola 20 patří ke kapitolám 21–23.

Je třeba vzít v úvahu také přikázání o sobotě. Ostatních devět přikázání nepředstavuje problém, protože je Nový zákon opakuje. NZ však přikázání o sobotě neposiluje. Právě naopak! Po Kristově příchodu se dodržování dnů podobá návratu k pohanství (Ga 4,8–10). Římanům 14,5 říká, že pokud jde o slavení zvláštních dnů, každý by měl být plně přesvědčen ve své vlastní mysli. To je na hony vzdálené tomu „pamatuj na sobotní den, abys ho posvětil“ (ČSP). V Koloským 2,16–17 nazývá Pavel

sobotu stínem. Opět platí, že exegeze musí informovat naši teologii.

5. Nejsme pod Mojžíšovým zákonem, ale pod zákonem Kristovým

Pátým charakteristickým rysem TNS je její vztah k zákonu. Pokud nejsme pod zákonem, znamená to, že jsme bez zákona? Ne. Nejsme již pod Mojžíšovým zákonem, jsme však pod zákonem Kristovým. Tato věta se v Písmu vyskytuje pouze jednou:

Berte na sebe břemena jedni druhých, tak naplníte zákon Kristův. (Ga 6,2)

Pravděpodobně nejdůležitější pasáží pro TNS je 1. Korintským 9,20–21:

Židům jsem byl židem, abych získal židy. Těm, kteří jsou pod zákonem, byl jsem pod zákonem, abych získal ty, kteří jsou pod zákonem – i když sám pod zákonem nejsem. Těm, kteří jsou bez zákona, byl jsem bez zákona, abych získal ty, kteří jsou bez zákona – i když před Bohem nejsem bez zákona, neboť mým zákonem je Kristus.

Tento užitečný oddíl shrnuje podstatu TNS. Pavel jasně říká, že není pod zákonem (nomos znamená Mojžíšův zákon), ale není svobodný od Božího zákona. Vidíme tedy, že Boží zákon již není ekvivalentem Mojžíšova zákona, nyní je to zákon Kristův.

Kristův zákon můžeme definovat jako zásady vycházející z příkladu a učení Ježíše a jeho apoštolů (hlavním požadavkem je láska), které se mají uskutečňovat v konkrétních situacích pod vedením a zmocněním Ducha svatého.

6. Všichni v novozákonním společenství mají Ducha svatého

Šestým charakteristickým rysem TNS je podstata společenství nové smlouvy. V nové smlouvě je na rozdíl od staré smlouvy každému účastníku plně odpuštěno a každý zde má Ducha. To je jedna možnost, jak vyjádřit, že všichni jsou *věřící*. Proroci očekávali den, kdy Bůh vylije svého Ducha z výšin (Ez 36–37, Jl 2, Iz 32,15; 44,3). Zde vidíme jeden z hlavních rozdílů mezi Izraelem a církví. Ne všichni v Izraeli měli Ducha. Všichni v rámci společenství nové smlouvy ano.

TNS neříká, že Izrael = církev, jak to dělá TS. Stejně tak radikálně nerozlišuje mezi Izraelem a církví, jak to dělá DT. Hermeneutickým klíčem je opět Ježíš! TNS je důsledně kristocentrická. Věřící jsou považováni za potomky Abrahamovy (tj. Izraele) tím, že jsou spojeni s Ježíšem. V tomto smyslu se tedy jedná o Abrahamovy děti:

Pochopte tedy, že syny Abrahamovými jsou lidé víry. (Ga 3,7)

A jestliže jste Kristovi, jste símě Abrahamovo, dědicové podle zaslíbení. (Ga 3,29 ČSP)

Neboť nezáleží na obřezanosti ani neobřezanosti, nýbrž jen na novém stvoření. A všem, kdo se budou řídit tímto pravidlem, Izraeli Božímu, pokoj a slitování. (Ga 6,15–16, srov. Fp 3,2–3; Ř 2,28–29).

Všechna Boží zaslíbení jsou „*ano*“ v Kristu Ježíši (2 K 1,20).

Překlad: Jan Suchý

VZKAZ MLADÝM MUŽŮM

Tim Challies

Někde tam venku ve velkém světě se za tebe někdo modlí. Pravděpodobně tě nezná a ty pravděpodobně neznáš jeho. Možná se ještě mnoho let nepotkáte. Ale přesto se za tebe modlí a modlí se za tebe už velmi dlouho.

Je to otec své dcery. Je hrdým otcem dcery, která je pro něj velmi cenná – cennější než všechno, co vlastní, cennější než všechno, co kdy udělal, vyrobil, dokázal, cennější než sám jeho život. Je tak vzácná, že kdyby získal všechno bohatství tohoto světa, ale cestou by ztratil její srdce, považoval by se za člověka, který ztroskotal.

Tento otec ví, že se blíží doba, kdy za ním přijde mladý muž a požádá ho o svolení vzít si jeho dceru. Ví, že se blíží doba, kdy bude onen mladý muž trvat na tom, že je v nejlepším zájmu jeho dcery, aby opustila svého otce a matku – opustila ty, kteří ji přivedli na tento svět a kteří jí dali taková privilegia a kteří ji tak dobře vychovali – a místo toho se spojila s ním (neboť taková je roztomilá domýšlivost mladých mužů). A i když je pro jejího otce těžké si to připustit, ví, že tento mladý muž má možná pravdu – že nejlepší život jeho dcery bude mimo jeho péči, a to v péči jiného muže; mimo

jeho domov, a to v domově, který si tento nový pár teprve společně vybuduje.

Ode dne, kdy přivítal na svět svou drahocennou dcerku, věděl, že ji jednou svěří jinému muži. A tak se začal modlit. Ode dne, kdy spatřil svou krásnou holčičku, věděl, že ji jednoho dne povede k oltáři, aby vložil její ruku do ruky jiného muže. A tak se za něj začal modlit. Ode dne, kdy se jeho srdce tak hluboce spojilo s jejím, věděl, že to její se jednoho dne spojí s někým jiným. A tak se začal modlit ještě vroucněji.

Modlil se, aby tento mladý muž dospěl ke spásné víře, aby činil pokání ze svého hříchu a uvěřil v Pána Ježíše Krista. Modlil se, aby tento mladý muž rostl ve svatosti, aby svědomitě usmrcoval hřích a žil pro spravedlnost. Modlil se, aby se tento mladý muž stal schopným živitelem rodiny, aby pilně studoval a pracoval a využíval všech privilegií, která mu byla poskytnuta. Modlil se, aby tento mladý muž rostl ve zbožném charakteru, aby se stal milujícím, radostným, pokojným, trpělivým, laskavým, dobrým, věrným, mírným a schopným sebeovládání. Nakonec se modlil, aby se tento mladý muž ukázal být hoden jeho dcery, aby ji poznal jako tak vzácnou, jaká ve skutečnosti je, a aby se k ní choval s veškerou láskou a důstojností, kterou si zaslouží.

Není to zajímavá a zároveň povzbuzivá myšlenka, že se za tebe tento muž modlil už od doby, kdy jsi byl ještě malý? Modlil se za tebe, aniž by věděl, kdo jsi, modlil se za tebe, aniž by věděl, kdy se setkáte, modlil se za tebe s touhou,

aby v den, kdy se vynoříš z nespočetného zástupu lidí, viděl, že Bůh jeho modlitby vyslyšel a odpovéděl na ně.

To je povzbudivá myšlenka, ale také výzva, neboť nyní je na tobě, mladý muži, abys byl hoden – tak hoden, jak jen člověk může být – přijmout z jeho rukou, co považuje za vzácnější než drahokamy, cennější než vlastní srdce, hodnotnější než vlastní jméno, a dokonce i vlastní život. Na tobě, mladý muži, je, abys uctil jeho píli, s níž se tak věrně přimlouvá za svou dceru. Na tobě, mladý muži, je, abys byl Boží odpovědí na otcovy modlitby.

*Přeložil Jan Suchý,
se svolením z www.challies.com*

V ŠESTI DNECH (2. ČÁST)

Andy Banton

Ve svém komentáři ke Genesis si Dr. Henry Morris klade otázku, která by vůbec neměla být nutná, ale bohužel je: „Řekněme, že by si pisatel knihy Genesis přál své čtenáře poučit, že úplně všechno bylo stvořeno doslova v šesti dnech: jaká slova by býval k tomuto sdělení použil?“

Odpověď je zřejmá: použil by stejná slova, která máme v Genesis 1. Pro toto tvrzení se nám vedle argumentu matematického a historického (viz 1. část

článku, Zápas o duši č. 154) nabízejí ještě další neméně pádné argumenty.

Gramatický argument

„Den“ v Bibli znamená buď 24hodinový časový úsek, anebo tu část 24hodinového úseku, kdy je denní světlo. Genesis 1,5 nám přitom jasně definuje pojmy „den“ a „noc“. Někdo tvrdí, že v Genesis 1 je tohoto slova použito jen symbolicky, ale žádné slovo nemůže mít symbolický význam hned při prvním použití, protože symbol vždy představuje něco, co už bylo předtím vysvětleno. Před Genesis 1 přitom (kromě andělů) ještě neexistovalo nic stvořeného.

„Den“ v Bibli někdy může znamenat „neurčitou dobu trvání“ jako například v Rút 1,1, kde čteme: „Za dnů, kdy soudili soudcové.“ Pokud je ovšem slova „den“ použito v tomto smyslu, z kontextu jasně vyplývá, že se tu nejedná o den v doslovném významu.

„Den“ ve Starém zákoně nikdy neznamená určité dlouhé časové období a používá-li se tohoto slova ve spojení s číselným údajem anebo spolu s výrazy „večer“ a „ráno“, vždy znamená doslovný den (viz *Sarfati, J.: Vyvrácení evoluce 1.pdf* z www.kreacionismus.cz).

Teolog Jan Kalvín řekl: „Bůh nám zjevil, že stvořil svět v šesti dnech přibližně před šesti tisíci lety, aby ochránil církve od všelijakých bájí a povídaček o našem původu, aby oslavil sám sebe jako jediného Stvořitele a Pána a aby nás povolal k tomu, ať podřizujeme svou mysl Boží vůli a jeho Slovu.“ V dnešní době

se přitom propaguje celá řada evolučních bájí o našem původu. Jako kdyby Mojžíš, pisatel knihy Genesis, věděl už předem, že k tomu dojde, a snažil se tak zdůraznit, že v Genesis 1 jsou míněny doslovné dny.

Všimli jste si už, že se nikdo nehodlá dohadovat o délce dnů z žádné jiné části Bible? Čím to? Není to snad tím, že se někteří evangelikální teologové cítí poněkud trapně, když se svět směle ohání svým pohrdavým postojem k tomu, co s ohrnutým nosem nazývá „kreationismus“, a zmínění evangelikálové pak pocítují potřebu text Bible nějak zanačit, aby se stal pro lidi intelektuálně přijatelným?

Richard Dawkins kdysi prohlásil, že mu evoluční teorie umožnila stát se „intelektuálně spokojeným ateistou“. Je nám zapotřebí překrucovat Boží slovo jenom proto, aby se z nás stali intelektuálně spokojení křesťané? Dokonce i teologicky liberální Dr. James Barr, židovský učenec a profesor na Oxfordské univerzitě, přiznává: „Pokud je mi známo, není na žádné univerzitě světového formátu ani jednoho profesora hebrejštiny či Starého zákona, který by nevěřil, že pisatel či pisatelé Genesis 1–11 opravdu míní svým čtenářům sdělit fakt, že se stvoření světa odehrálo v rozsahu po sobě jdoucích dní, které se nijak nelišily od 24hodinových dnů, jak je známe dnes.“

Teologický argument

Někdo by mohl namítnout, že by se křesťané měli zaměřit spíše na Genesis 3

než na Genesis 1, protože důsledky manipulace s Písmem jsou mnohem závažnější ve vztahu ke Genesis 3 (máme tu pád lidstva do hříchu a první zmínku evangelia).

Je jistě pravda, že je Genesis 3 klíčovým textem ohledně spásy. Ale Genesis 1 se zabývá učením o Bohu, tedy o tom, kdo spásu poskytuje. Útok na Genesis 1 je vlastně útokem na samotného Boha.

Hned první verš Genesis nám Boha zjevuje jako Stvořitele, a to dříve, než je Bůh zjeven jako cokoli jiného. On řekl: „Buď světlo!‘ A bylo světlo.“ Mnohé verše na něj poukazují jako na mocného Stvořitele:

Toto praví Bůh Hospodin, který stvořil nebesa a roztáhl je, zemi překlenul i s tím, co na ní vzchází, jenž dává dech lidu na ní a ducha těm, kdo po ní chodí. (Iz 42,5)

Zvěstujeme vám, abyste se od těchto marných věcí obrátili k živému Bohu, který učinil nebe, zemi, moře a všechno, co je v nich. (Sk 14,15 b)

Bůh, který učinil svět a všechno, co je v něm... (Sk 17,24)

Takže Genesis 1 není jenom o stvoření, ale je o Bohu a jeho moci a majestátu. Nic pro něho není příliš těžké. Brát Genesis 1 jakkoli jinak než přímo tak, jak je zapsaná, znamená urážet Boha zpochybňováním jeho všemohoucnosti.

Henry Morris napsal: „Proč by měl všemohoucí Stvořitel něco ‚tvořit‘ zdlouhavým, nehospodárným a krutým procesem, který by vyžadoval milióny let? Vždyť by bylo daleko rozumnější, aby stvořil každý systém ve vesmíru už

v plně rozvinuté a podle jeho záměru plně funkční podobě hned od samého začátku.“

V Genesis 1 čteme hned desetkrát, že Bůh promluvil a stalo se něco zázračného. Bůh promluvil – a bylo hotovo!

Nebesa byla učiněna Hospodinovým slovem, dechem jeho úst pak všechen jejich zástup... Co on řekl, to se stalo, jak přikázal, tak vše stojí. (Ž 33,6.9)

Kdybych vám řekl: „Právě jsem upekl dort.“ Mohli byste na to reagovat: „Mňam, můžu si kousek vzít?“ Uvědomíte si, že tu máme dort, který tu předtím nebyl. Ten dort není nějaká směs, kterou je teprve potřeba strčit do trouby anebo se v té troubě právě peče. Ten dort už je upečený se vším všudy a je připravený k jídlu. Jakákoli jiná interpretace by byla směšná. A stejné je to i se slovy z Genesis 1 a s pravdou o Božích stvořitelských činech, kterou nám sdělují.

Biblický argument

Více světla nám na tuto otázku vrhají i další části Písma. Například přikázání o dni odpočinku dává smysl pouze tehdy, pokud se jedná o jeden doslovný den, protože Mojžíš svou argumentaci zakládá na šesti doslovných dnech práce v týdně stvoření (Ex 20,8–10).

Časový úsek jednoho týdne je velmi podstatný pro naše lidské potřeby. Pán si ho zvolil a v průběhu historie je téměř všeobecně dodržován. Nejde tu o jakousi evoluční nahodilost.

V Novém zákoně najdeme odkazy na 165 oddílů z Genesis. Ve sto případech

se přitom jedná o Genesis 1–11 a všichni na tato místa se o Genesis vyjadřují jako o pravdivé historii. Pán Ježíš se ke Genesis 1–11 obrací při šesti příležitostech a pokaždé k této knize přistupuje jako k věrnému historickému vyprávění.

Vezmeme jen v úvahu Lukáše 11,50:

... aby tomuto pokolení byla připočtena vina za krev všech proroků prolitou od založení světa.

Nepraví se zde od počátku lidské historie, ale „od založení světa“.

Nebo se podívejme na další text:

Neboť Bůh, který řekl, „ze tmy ať zazáří světlo“, osvětlil naše srdce, aby nám dal poznat světlo své slávy ve tváři Kristově. (2 K 4,6)

Jestliže není pravdivá první část verše, pak možná není pravda ani ta druhá!

Anebo se třeba podívejme na text z 1. Korintským. Učí totéž, co Genesis 2:

Vždyť muž není z ženy, nýbrž žena z muže. (11,8)

Kristologický argument

Někdo by mohl pojmout podezření, že mám v této tematicke osobní zálibení. Reagoval bych na to tak, že kazatelé by měli mít jen jediné osobní zálibení, a to ne ve stvoření, ale v Ježíši Kristu. Veškeré kázání by mělo mít jeden hlavní záměr: dostat se ke Kristu a poukázat na něj tak pohotově, v plnosti a s láskou, jak je jen možné. Muži a ženy všude na světě se potřebují obrátit od svých hříchů a složit svou důvěru v Krista, milovat ho, uctívat ho a sloužit mu.

Pán Ježíš Kristus je ovšem také Stvořitel:

... neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi – svět viditelný i neviditelný; jak nebeské trůny, tak i panstva, vlády a mocnosti – a všechno je stvořeno skrze něho a pro něho. (Ko 1,16)

Z řeckého výrazu pro „počátek“ pochází slovo „architekt“. Bůh Syn byl architektem stvoření. To znamená, že zde byl ještě dříve, než se odehrály události z Genesis 1. On je uvedl ve skutečnost a byl jejich očitým svědkem. O tom, co se dělo, tedy věděl vše.

Může se to zdát neuvěřitelné, ale někteří dnešní „evangelikálové“ tvrdí, že Ježíš o stvoření nic nevěděl. Jsou toho názoru, že se Ježíš mýlil. Je to samozřejmě hereze. Kromě toho, jestliže se v této věci Ježíš mýlil, pak se klidně mohl mýlit i ve všem ostatním. A jestliže se mýlil, pak jsme všichni v pasti, ze které není východiska.

Zásadní argument

Domnívat se, že stvoření světa v šesti dopslovných dnech je jen podružnou záležitostí, je hrubá chyba. Ježíš řekl:

Kdo mě miluje, bude zachovávat [střežit, hlídat] mé slovo, a můj Otec ho bude milovat; přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek. (J 14,23)

Budeme zachovávat a střežit celé jeho Slovo anebo jen jeho části, které se i světu zdají stravitelné?

Jestliže dnes chceme přinášet dobrou zprávu lidem naší generace, musíme začít tam, kde jsou. Lidé už Bibli nevěří a myslí si, že se jí nedá důvěřovat. Jsou přesvědčeni, že evoluce vyřadila Boha

jako něco nadbytečného a že věda vyvrátila Bibli. My naopak musíme se smělou jistotou tvrdit, že bereme-li Bibli vážně se vším, co se v ní píše, dokonale to zapadá do poznatků vědy i historie. Bible je hodna naší důvěry, každá její stránka je věrohodná a výjimkou není ani její první kapitola.

*Přeložila Kateřina Holzerová,
z www.evangelical-times.org*

PROČ JE ZNALOST BIBLICKÝCH JA- ZYKŮ NEZBYTNÁ A UŽITEČNÁ VE SLUŽBĚ I DNES?

Mojmír Adámek

V předešlém článku o „Úloze biblických jazyků v reformaci“ jsem nastínil, jakou revoluci přineslo jejich studium zejména v Lutherově a Kalvínově reformě církve. Znovuobjevení biblických jazyků v kontextu šířící se renesance se stalo klíčovým teologickým nástrojem pro pochopení gramatického, literárního a kontextuálně ukotveného významu Písma. Proto si Philip Melancthon troufá prohlásit, že „nepochopíme Písmo teologicky, dokud jej nepochopíme gramaticky“. Viděli jsme, že reformátoři považovali znalost jazyků za jeden z předních

úkolů ve výchově dalších generací vedoucích církvé.

Dnešní pastoři jsou však vůči biblickým jazykům chladní, nezřídka i odmítaví. Často se setkávám se snahou racionalizovat důvody, proč není pro vedoucí sborů studium jazyků důležité. Je zřejmé, že mnozí, pastory nevyjímaje, nemají jasno, proč se vůbec věnovat něčemu tak náročnému, jako je studium jazyků. Jako Damoklův meč zde visí otázka: „Jsou jazyky pro současnou službu ještě nezbytné?“ „Nejedná se jen o pouhý přežitek? O prázdné intelektuální cvičení?“ Jsem přesvědčen, že tomu tak není. Uvedu šest důvodů, proč jsou jazyky nezbytné a „praktické“ pro službu církevních vedoucích i dnes.

1. Studium jazyků buduje charakter

Lidé se často domnívají, že kazatelé by měli studovat biblické jazyky především proto, aby lépe porozuměli Písmu. Realita je taková, že v dnešní době máme k dispozici nejen přehršel kvalitních překladů Bible, ale také studijních komentářů, které s biblickým textem fundovaně pracují a které čtenáři předloží klíčové gramatické/jazykové informace. Je tedy docela možné, že kazatel bude schopen smysl Písma věrně vyložit, aniž by biblické jazyky znal, neboť má přístup k celé řadě kvalitních studijních materiálů (pokud umí aspoň anglicky). Pokud však lepší pochopení Písma není hlavním motivem ke studiu biblických

jazyků, co jím tedy je? Věřím, že jeden z hlavních benefitů studia jazyků se nachází ve formování hlubšího a všímavějšího charakteru kazatele. Studium biblických jazyků totiž není snadné. Vyžaduje pravidelné, důsledné a dlouhodobé úsilí. Již tato nezbytná vytrvalost sama o sobě formuje kazatelův charakter. Dále si každý student jazyků musí dříve či později osvojit pečlivou a metodickou analýzu gramatiky, tvarosloví či slovosledu. V případě mrtvých jazyků se jedná o běžný myšlenkový dril, kterým student prochází. Při interpretaci nestačí předpokládat, odhadovat nebo se řídit „interpretačním pudem“, je třeba se naučit disciplinovaně analyzovat a aplikovat nabyté znalosti gramatiky, jinak dojde k nesprávné interpretaci. Z osobní zkušenosti mohu dosvědčit, že schopnost poctivě a pečlivě analyzovat text nevyhnutelně formuje celý charakter člověka. Jinými slovy, pečlivá analýza a všímavost se promítne i v dalších oblastech pastorovy služby. A to v jeho teologickém uvažování či pastoračních rozhovorech. Složitě životní situace totiž mnohdy vyžadují pečlivou analýzu a disciplínu nepředpokládat, neodhadovat či nedomyšlet, stejně jako interpretace mrtvých jazyků.

2. Studium jazyků odráží naši oddanost Písmu

Hospodin se ve své odvěké prozřetelnosti zjevil lidem skrze svatopisce, kteří psali hebrejsky, aramejsky a řecky.

Jelikož se nejedná o mateřské jazyky naprosté většiny z nás, nemůžeme si dovořit ignorovat studium těchto jazyků. Sám Kristus prohlásil, že „nepomine nebe a země, nepomine jediné nejmenší písmenko (ἰῶτα) ani jedna čárka (κεραία) ze Zákona“ (Mt 5,17). Jinými slovy, pokud věříme v inspirovanost Božího slova, tak ani ióta (tedy nejmenší písmenko řecké abecedy) či *keraja* (tj. zdánlivě nevýznamný přízvukový háček) původních řeckých spisů – tedy ty nejmenší detaily původních textů – by nám neměly být lhostejné. Neboť jazyky těchto starobylých textů skýtají význam Božího slova. Martin Luther bryskně popisuje úpadek jazyků a s nimi i úpadek křesťanství. Píše:

„I zkušenosti to prokázaly a stále prokazují. Jakmile totiž po apoštolském věku došlo k úpadku jazyků až k jejich zániku, stále více s tím upadalo i evangelium, víra a křesťanství samo, až za papeže jazyky zcela zanikly. Po úpadku jazyků bylo křesťanství svědkem jen mála toho, co by za něco stálo; naopak, kvůli neznalosti jazyků vzniklo mnoho strašlivých ohavností.“

Snaha naučit se biblickým jazykům tedy odráží naše přesvědčení, že nám Bůh dal své slovo skrze rukopisy napsané v konkrétních jazycích. Byť by se kazatel nedostal při studiu na vysokou úroveň znalosti těchto jazyků, přinejmenším tím prokazuje snahu udělat maximum, aby se ve svém výkladu Písma před Pánem osvědčil (2Tm 2,15).

3. Studium jazyků uschopňuje k práci s překlady

Požehnáním dnešní doby je, že máme přístup k řadě kvalitních překladů Bible v našem rodném jazyce. To však ještě neznamená, že tyto překlady vždy jedna ku jedné předávají význam původního znění. Koneckonců z toho důvodu existuje vícero překladů, jelikož se různí překladatelé (resp. překladatelské týmy) snaží různým způsobem vyjádřit nuance původních textů. Novozákonní Fee a Stuart shrnují limitace překladů následovně:

„Čistý překlad není nic špatného; je to jednoduše nezbytnost. Znamená to však, že člověk, který čte Bibli jen v překladu, je v určitém smyslu vydán na milost překladateli či překladatelům – a překladatelé se často musí rozhodovat, co chtěl původní hebrejský nebo řecký text ve skutečnosti sdělit.“

Kazatelé a vedoucí církve by tak měli být schopni kvalifikovaně rozeznat, ve kterých místech je ten či onen překlad blíže významu původního textu. K tomu však zpravidla potřebují nějakou znalost biblických jazyků. Uvedu několik příkladů. Když apoštol Pavel mluví o manželství v 1. Korintským 7,36 má na mysli „pannu“ (ČSP, Kr.) anebo „snoubenku“ (B21, CEP)? Když apoštol Jan ve svém prologu (J 1,14) popisuje věčný Logos, který se stal tělem, popisuje ho jako „jediného“ (ČSP, SNC) anebo „jednorozeného“ (Kr., B21) Syna? Zkazuje apoštol Pavel, v kontextu církve (1Tm 2,12), ženám „sekýrovat“ (B21)

anebo „vyučovat“ (CEP, ČSP) muže? Koho má Pavel přesně na mysli, když vyjmenovává seznam nespravedlivých, kteří se nedostanou do Božího království (1 K 6,9). Jsou mezi nimi „lidé praktikující homosexualitu“ (ČSP, SNC), „zvrhlíci/zvrácení“ (B21, CEP) nebo „samcoložníci“ (BK)? Není třeba dodávat, že tato a mnohá další překladatelská rozhodnutí mají důležitý dopad na naše chápání etiky a teologie.

Nezbytnost kompetentně se vyznat v různých překladech samozřejmě vyžaduje i základní znalost textové kritiky. Vzhledem k různým překladům musí často různé překladatelské edice učinit rozhodnutí, zda některé fráze či slova zahrnout či vynechat. Členové církve se tak často ptají, proč ta či ona věta je nebo není v jejich překladu Bible (zejména v J 5,4; 8,3–11; Mk 16,8–20; Sk 8,37; 1 J 5,7). Pastor by se tedy měl v této problematice orientovat a chápat, jak funguje textová kritika, aby svým ovečkám dokázal odpovědět. K tomu je ale opět zapotřebí aspoň základní znalost biblických jazyků.

4. Studium jazyků osvobozuje od otrocké závislosti na komentářích

Dalším přínosem znalosti biblických jazyků je větší užitek ze studia samotného textu Písma. Kazatel, který umí pracovat s biblickými jazyky (tj. ideálně si oddíl vždy nejprve sám přeloží), často sám bezprostředně objeví klíčové exegetické

myšlenky textu. Mnohdy tak již nemusí pročitat zástupy komentářů jen proto, aby mezi nimi našel určitý průsečík shody. Lutherova slova k nadměrnému používání komentářů nás opět kousavě napomínají: „Je také hloupé snažit se porozumět Písmu tím, že se budeme probírat komentáři otců a množstvím knih a glos. Místo toho by se muži měli raději věnovat jazykům.“

Mimo to, že jazyky pomáhají kazatelovi pracovat bezprostředně s textem Písma, mu také práce s původním textem pomůže lépe identifikovat těžká interpretační místa. Bez znalosti jazyků je odkázán na milost a nemilost komentářů. A nejen to, ve finále je také nucen vybrat si interpretaci Písma z velké míry podle svých preferencí namísto svědomitého zhodnocení exegetických argumentů, které komentář prezentuje. A tak, jak poukazuje starozákonník Peter Goeman, čelí kazatelé bez znalosti jazyků při četbě komentářů dilematu:

„... za prvé se mohou stát experty v zaznamenávání a katalogizaci názorů druhých, spoléhat se na své oblíbené komentátory nebo se přiklonit k tomu, co se jim hodí. Za druhé mohou odmítnout učinit rozhodnutí a jednoduše předložit všechny možnosti, aniž by zaujali stanovisko. Nebo se ve výsledku mohou kazatelé bez znalosti původních jazyků rozhodnout obtížné otázky v textu prostě ignorovat.“

Je zřejmé, že ani jedna z těchto možností není lákavá. Kazatelé bez znalosti jazyků nemají jinou možnost než se

k jednomu z těchto postupů ve výsledku přiklonit.

5. Studium jazyků pomáhá efektivně potírat falešné učení

Jazyky mohou pomoci vedoucím církve lépe potírat falešné učení (viz 2Tm 2,25; Tt 1,9; 3,10). Náš průvodce důležitostí jazyků Luther lamentuje nad situací valdenských bratří, kteří jazyky neumí:

„Nemohu tedy v žádném případě pochválit valdenské bratry za jejich zanedbávání jazyků. I když totiž učí pravdu, nevyhnutelně jim často uniká pravý smysl textu, a tak nejsou vybaveni ani způsobilí k obraně víry proti bludům.“

Jak nám připomíná nejenom Luther, ale i historie církve, mnohá falešná učení se snaží opřít o biblický text. Například nebude dlouho trvat, než vám v rozhovoru svědci Jehovovi budou odříkávat poučky z řecké gramatiky o tom, že Jan 1,1 by opravdu měl být přeložen jako „a to Slovo bylo bohem“ (PNS) a nikoliv, že „bylo Bůh“ (ČSP). Tato nepatrná distinkce jim potom otevře vrátka, aby mohli začít tvrdit, že existuje Bůh Stvořitel a potom božská bytost Ježíše Krista. Slovy ariánského sporu ze 4. století, tvrdí, že Otec a Syn jsou pouze podobné podstaty *ὁμοιούσιος* (*homoiúsios*), nikoliv však soupodstatní *ὁμοούσιος* (*homouúsios*), jak nakonec vyznává Nikájský koncil (r. 325).

Reformace se znovuoobjevením řeckého jazyka začala opět poukazovat na to, že byť Vulgáta v mnohých ohledech církvi sloužila dobře, na některých místech

nesprávně přeložila klíčové koncepty. Jeden takový příklad se týká samotné doktríny ospravedlnění z víry. Reformační filologové začali poukazovat na skutečnost, že řecké *δικαίωω* (*diakioó*) má nejen faktitivní koncovku (-οό), která se většinou pojí se slovesy, která činí něco něčím, ale je především v řeckém překladu Starého zákona (LXX) použito k přeložení hebrejského konceptu soudního ospravedlnění. V tomto kontextu jej používá i apoštol Pavel v listu Římanům. Latinský překlad *iustificare* je tak přinejmenším nejednoznačný. Je člověk „učiněn spravedlivým“ anebo „prohlášen za spravedlivého“? Nepřesnost Vulgáty se podobně promítá také v Židům 1,3, kde v řeckém textu máme aoristní přičestí značící, že „Kristus vykonal očištění a posadil se“ (*καθαρισμὸν τῶν ἀμαρτιῶν ποιησάμενος*). Vulgáta však říká: „činíce očištění posadil se“ (*purgationem peccatorum faciens*). Tento problematický překlad tak napomohl k tvrzení, že Kristovo smířící očišťování stále probíhá v rámci Kristovy nebeské služby.

Jazyky však neslouží jen jako argumenty v teologických sporech. Pomáhají objasnit otázky na velmi praktické, osobní úrovni. Například se často setkávám s tím, že jsou lidé zmateni při četbě 1. listu Janova. Nechápou totiž Janův černobílý popis věřících lidí: „Žádný, kdo v něm zůstává, nehřeší“ (1 J 3,6). Tento výrok zní z praktického a teologického hlediska poněkud příkře. Nicméně vzhledem k použití přítomného času jak participia (zůstává), tak slovesa

(nehřeší), chce Jan zjevně zdůraznit průběhový aspekt těchto činností. Tedy ten, kdo žije s Kristem, již nežije či nesetrvává v hříchu. To však ještě neznamená, že je bezhříšný (viz 1 J 1,10).

6. Studium jazyků obohacuje duchovní život

Užitek, který dle mého přináší jazyky do života kazatele či studenta Písma, je jednoduše obohacení jeho duchovního života. Pomáhají mu číst text Písma pečlivě. Mnohdy takové studium vede k nové, svěžší perspektivě na to, co kazatel už četl tolikrát, až mu text zevšedněl. Z vlastní zkušenosti mohu říct, že dodávají čtenáři nové, hlubší ocenění obsahu biblické zvěsti. Ačkoliv kazatelé nejsou povoláni k tomu, aby v textu hledali nové myšlenky či významy, které nikdo nikdy neviděl, jsou nicméně povoláni, aby obsah Písma předávali svým ovečkám s nadšením, svěžestí a hlubokou vděčností našemu Pánu. Věřím, že k tomu jazyky můžou napomoci.

Závěr: Jazyky nás učí, pro co stojí žít

Jsem si vědom toho, že pro mnohé služebníky v církvi se může snaha učit se jazyky jevit jako nedosažitelný cíl. Samozřejmě, Bůh si může použít mocným způsobem i bratry, kteří žádné z těchto znalostí nemají. Ne každý kazatel má být nezbytně expert na biblické jazyky. Ale stejně tak ne každý kazatel má být jen manažer, organizátor, kytarista nebo

motivátor. Každopádně každý kazatel či pastor je povolán k tomu, aby studoval svatá Písma a věrně je kázal své kongregaci (2Tm 4,2). Je povolán k tomu, aby byl příkladem svým zbožným a moudrým charakterem (1Tm 4,12). Nežene se vždy jen za urgencí dané služby, ale vydal se na životní cestu přemýšlení nad Božími cestami v tomto světě. Je povolán, aby ukazoval na to, jak v plnosti a pravdě prožít tento život při následování Krista (J 17,3). A tak jak podotýká i presbyterní novozákoník a obhájce ortodoxie, J. Gresham Machen: „Vzdělání nemá člověku pouze umožnit žít, ale dát mu to, kvůli čemu stojí za to žít.“ A s tím nám studium jazyků může dozajista pomoci.

Plné znění článku naleznete na webu www.Reformace.cz

OHLAS ČTENÁŘE: MLUVÍ BŮH SKRZE SNY I DNES?

Draží bratia sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi.

Znova sa vám ozývam po dlhšej dobe a to vo veci nesúhlasu s pisateľom článku „Prehovára Boh skrze sny i dnes?“ od Davida Schrocka. Strana 29, číslo 153, Zápasu o dušu. Po prvom zverejnení tohto

článku som nedočkavo čakal na pokračovanie. Po prečítaní som bol sklamaný, lebo sny nie sú Božím Slovom.

V Starej Zmluve sa pomerne často dočítame, že Pán svoju vôľu zjavoval cez sen človeka. Aj v Novej Zmluve sa s tým fenoménom stretne.

K danému je potrebné povedať, že kde Božie Slovo uvádza texty o snoch, sa dá ospravedlniť tým, že v tom čase nebolo písané Božie Slovo a Pán Boh využíval „tento kanál“ na zjavenie svojej vôle. Toto sa dialo vtedy, aj dnes, ale my nesmieme prijímať ich ako Božie Slovo.

Mi dnes už máme písané Božie Slovo ktoré nás usmerňuje počúvať Pánovu vôľu.

V Jeremiášovi 23,21–32 je napísané:

„Já jsem ty proroky neposlal, a přesto běží, nemluvil jsem k nim, a přesto prorokují.“

Kdyby byli v důvěrném obecenství se mnou a hlásali má slova mému lidu, odvrátili by je od jejich zlé cesty a od jejich zlých skutků.

Jsem Bůh, jenom když jsem blízko? je výrok Hospodinův; jsem-li daleko, Bůh už nejsem?

Může se někdo skrýt ve skrýších a já ho nevidím? je výrok Hospodinův. Nenaplníuji snad nebe i zemi? je výrok Hospodinův.“

„Slyšel jsem, co říkají proroci, kteří v mém jménu prorokují klam. Říkají: „Měl jsem sen, měl jsem sen.“

Jak dlouho ještě? Je něco v srdci proroků, kteří prorokují klam, a proroků, kteří prorokují lest svých srdcí?

Myslí si, že mé jméno vymýtí z paměti mého lidu svými sny, které si navzájem vypravují? Tak jako zapomněli na mé jméno jejich otcové kvůli Baalovi?

Prorok, který má sen, ať vypravuje sen, ale kdo má mé slovo, ať mluví mé slovo pravdivě.“
Co je slámě do obilí? je výrok Hospodinův.

Nnení mé slovo jako oheň, je výrok Hospodinův, jako kladiov třštící skálu?“

„Proto hle, já jsem proti těm prorokům, je výrok Hospodinův, kteří kradou jeden druhému má slova.“

Hle, já jsem proti těm prorokům, je výrok Hospodinův, kteří používají svého jazyka a tvrdí: „Výrok Hospodinův.“

Hle, já jsem proti těm, kdo prorokují klamně sny, je výrok Hospodinův. Vypravují je a svádějí můj lid svými klamy a svou chvástavostí. Já jsem je ani neposlal ani nepověřil, tomuto lidu nejsou k užítku, je výrok Hospodinův.“

Ďalej dávam do vašej pozornosti text Božieho Slova v Zachariášovi 10,2. *„Nič je to čím tešia – snami! Sny hovoria daromné veci.“*

Veľmi dobré je, že časopis „Zápas o dušu“ naďalej vychádza. Na trhu niet nič lepšieho.

*Pán zehňaj celému kolektívu
Zápasu o dušu*

Pokoj vám, bratře, děkuji za vaše emaily.

Dva díly článku od Davida Schrocka „Promlouvá Bůh skrze sny i dnes?“ jsou reakcí na zprávy o snech o Ježíši zvláště mezi muslimy. Autor článku, zvláště v první části pokládá nepohnutelný základ: spása je jedině skrze slyšení evangelia. To ve snech lidé neslyší. Nemožou být tedy skrze jakýkoliv sen spaseni. K tomu potřebují slyšet evangelium Pána

Ježíše, tedy Boží slovo, které je nám dáno ve zvěsti Bible. Sny mohou, ale nemusí, být součástí všeobecného Božího zjevení, které je dáno všem lidem na zemi, ale nemají moc spasit, protože neobsahují evangelium. To je jen v Písmu. Pokud ale nějaký sen vede k tomu, že člověk vyhledá Boží slovo a uvěří skrze to, co je tam napsáno, bude spasen. Bůh si používá různé věci a události, aby nás k evangeliu přivedl. Mně poslal do cesty mou budoucí švagrovou, aby mi o Kristu pověděla. Nakonec jsem začal chodit do místní církve a slyšel tam výklad Božího slova. Bůh se nade mnou smiloval a já mohl uvěřit. Chvála Pánu! Myslím, že toto je hlavní myšlenka článku. Netvrdí, že sny mohou spasit, ale že to může být jeden ze způsobů obecné Boží prozřetelnosti, jak někoho vést, aby se začal na Krista ptát, a nakonec skrze slyšení Božího slova uvěřil.

Redakce

SVOBODA

Svatý Otče, svobodně jsi dal svého Syna, božský Synu, ty jsi svobodně zaplatil můj dluh, věčný Duchu, svobodně jsi mi nabídl, abych přišel.

Trojediný Bože, ty mi svobodně dáváš milost spasení.

Modlitby a slzy by nemohly stačit na odpuštění mých hříchů,

nýbrž nic menšího než vykupující krev. Mé věření je však mým přijímáním, protože vděčné přijetí není zaplacením dluhu.

Co jsi na mně viděl?

Že já nebohý, nemocný, pohrdaný hříšník bych měl být oděn ve tvou zářivou slávu?

Že lezoucí červ bych měl být pozvednut do tohoto vyvýšeného stavu?

Že kdosi nedávno sténající, plačící, umírající by měl být tolik plný radosti,

kolik jen mé srdce může unést?

Že stvoření z prachu a temnoty může být vytrženo ze zajetí jako Mordokaj a postaveno do blízkosti Krále?

Může být pozvednuto jako Daniel z jámy a učiněno vládcem princů a provincií?

Kdo může přeměřit nezměřitelnou lásku?

Stejně jako rozumná duše přesahuje smysly, tak i duch přesahuje rozum

v jeho znalosti tebe.

Dal jsi mi rozumnost, abych probádal zemi, změřil slunce, měsíc, hvězdy, vesmír,

ale nade vše, abych poznával tebe, jediného pravého Boha.

Žasnu na tím, že omezený může poznat Nekonečného,

nyňi jen trochu, potom plnou pravdu.

Nyní znám jen malou část z toho, co bych měl znát,

zde částečně, potom plně,

zde letmý pohled, potom celou slávu.

Těšit se z tebe je život věčný

a těšit se znamená znát.

Drž mě, abych mohl svobodně

a nepřetržitě poznávat tvé spasení.

*Přeložila Iva Suchá Z „Údolí vidění“
(sbírka modliteb puritánů)*

MICHAEL REEVES

POTĚŠENÍ V TROJICI

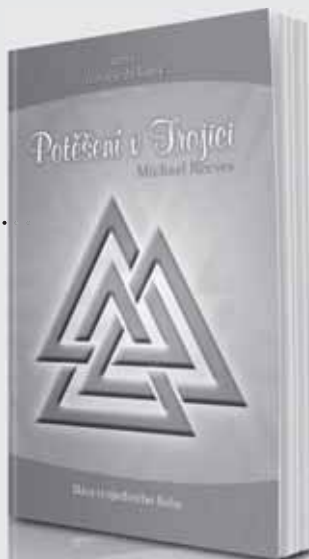

156 stran, 172 Kč

123 x 178 mm

brožovaná

Proč je Bůh láska? Protože Bůh je Trojice. Proč můžeme být spaseni? Protože Bůh je Trojice. Jak jsme schopni žít křesťanský život? Skrze Trojici.

You Tube

NÁŠ
YOUTUBE
KANÁL

FLIPHTML5

UKÁZKY Z VYDANÝCH KNIH

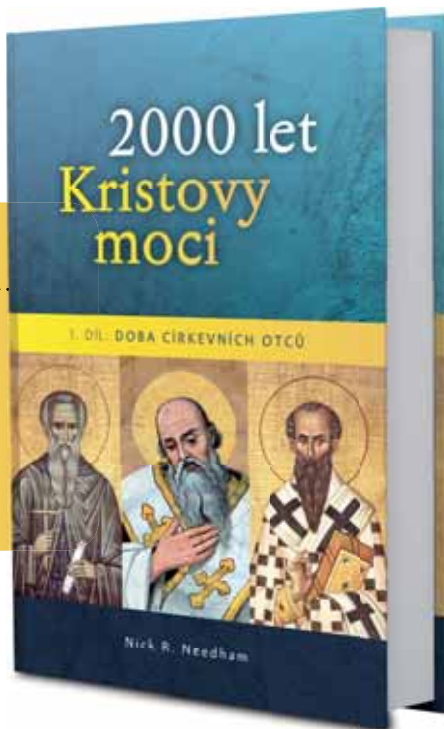
Knihy, které nechávají promluvit Bibli...

WWW.POUTNIKOVACETBA.CZ

135 x 215 mm
pevná vazba
416 stran, 550 Kč

NICK R. NEEDHAM

2000 let Kristovy moci

Mocné činy Ježíše Krista neskončily s událostmi zaznamenanými v knize Skutků.

V každém dalším století pokračuje všemohoucí Bůh ve svém díle, které dnes lidé mohou poznávat, když se podívají, jak křesťané předchozích generací čelili přicházejícím výzvám. 2000 let Kristovy moci je vícesvazkové dílo o dějinách církve. Je akademicky spolehlivé, a přitom napsané lehkým a čtivým stylem, díky němuž je přístupné každému, kdo se zajímá o historii církve. První díl knihy 2000 let Kristovy moci zahrnuje období od 1. století do počátku středověku.

I JAKO
E-KNIHA

WWW.POUTNIKOVACETBA.CZ